

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Historico-Juridicus De Præcedentia Controversa
Monachos Benedictinos Inter Et Canon. Regulares S.
Avgvstini**

Stolte, Benedict

Erfordiaae, 1730

VD18 1179271X

Capvt I. De antiquitate utriusque Ordinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64547](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64547)

TRACTATUS
 HISTORICO - JURIDICVS
 DE
 JURE
 PRÆCEDENTIÆ
 CONTROVERSO MONACHOS
 BENEDICTINOS INTER ET CANO-
 NICOS REGVLARES ORDINIS
 S. AVGVSTINI.

CAPVT PRIMVM

De Antiquitate utriusque
 Ordinis.

Seudo - prophetes ille SEDECIAS
 (q. d. *Iustitia Domini*) Regem
 ACHAB (q. d. *Frater Patris*)
 adulatoriè animaturus contra
 Syriam (q. d. *excelsa, sublimis*) fecit sibi cor-
 nua ferrea, & ait: *his ventilabis Syriam, do-*

A

nec

nee conteras eam, omnesquè prophetae similiter prophetabant. 2 Paral. 18. Vix absimiliter Author ille Commentarii in Regulam S. AVGVSTINI sub nomine & prætextu Justitiæ, confratres suos ejusdem electi Patris sc. S. AVGVSTINI Filios animaturus contra BENEDICTINOS assumpsit sibi (an ab alio quopiam emendicârit, non disputo) cornua *, suo judicio ferrea, antiquitatem scil. sui ordinis & clericatum, quem vocat essentialem; quibus putat posse ventilari excelsum & sublimem in Ecclesia ordinem S. BENEDICTI, huncquè, utpote suo arbitrato Juniorem & merè Laicalem de Jure nullâ præcedentiæ prærogativâ gaudere, sed cedere loco debere, ipsosquè *Canonicos Regulares præstare Monachis*, quantum homo cœteris animantibus & ipsa pulcherrima sponsa gregibus ovium. uti loquitur fol. 74. quia autem DD. *Canonici* plerique nunc similiter prophetare videntur, ventilemus parùm per ista eorum cornua,

---

* NB. Arma *Commentatoris* in facie mundi Symbolici depicta monstrant arietem cornutum posterioribus insistentem pedibus, ut limites suos jamjam translientem.

nua, videamusquè quid habeant roboris.
Sit ergo

§. I.

Ostenditur Ordinem S. Benedicti
esse antiquiorem.

I. DICO. Ordo BENEDICTIVS
est antiquior ordine *Canonicorum Regula-
rium S. AVGVSTINI.*

Probatur: Ante Sæculum undecimum
nullus *Canonicus Regularis S. AVGVSTINI,*
quales sunt moderni, fuit sub sole; ergo
ordo BENEDICTIVS, natus vix exspi-
rante sæculo quinto, est multò antiquior.
Antecedens probatur, texendo breviter &
fideliter historiam de origine *Canonicorum
Regularium Ordinis S. AVGVSTINI.*
Lectorem autem præmonitum hìc ve-
lim, hoc in puncto me cum Exim. D. P.
CORBINIANO KHAMM, Ord. S. P. Bene-
dicti ad SS. Vdalricum & Afram Augustæ
Vindellicorum professo, secutorum præ cœ-
teris ductum GERARDI DVBOIS, Ord. S.
Oratorii presbyteri & in insigni Ecclesia S.
Martini Turonensis Præpositi de Sodobrio no-
bilissimi Historiographi; Item THOMASSI-
NI, ejusdem Ordinis etiam viri doctissi-
mi;

mi; denique D. JOANNIS MABILLON, rei antiquariæ Rimatoris accuratissimi, BENEDICTINI quidem, sed talis, qui teste GERBESIO Doctore Sorbonico & Professore Regio, toti mundo Justitiam administrat, absque personarum acceptione, aut ullâ partialitate, quemquè ipse LVDOVICVS XIV. Galliarum Rex subinde in plurimorum procerum præsentia digito demonstrans religiosum in suo regno humillimum & doctissimum proclamavit. Ne autem citationum proluxa varietas confusionem pariat, rem compendiosè dabo. Qui accuratiorem, pleniorèquè desideraverit probationem, lustret ipsos fontes, è quibus hæc derivantur, nempe GERARDI DVBOIS Historiam Ecclesiæ Parisiensis anno 1690. typis editam; THOMASSINI veterem & novam Ecclesiæ disciplinam Lugduni Ao. 1706. impressam p. 1. l. 3. de Clericorum & Monachorum congregationibus. MABILLONII gem. apolog. pro Benedictinis.

2. His ergo facem præferentibus, dicendum est; *Ly Canon*, primitus fuisse vocem castrensem, Historiographis usitatissimam, quâ designabatur, & Catalogus militum,
&

& portio annonæ cuique debita, translata est postea hæc vox (sicut & *Ly stipendium*) è castris ad Ecclesiam, perquæ Canonem intelligebatur Ecclesiæ matricula, & portio reddituum, cuique isti matriculæ inscripto debita; dicebatur Canonica (cujus vocis frequens adhuc in jure est mentio) quiquæ tali matriculæ erant inscripti deque Ecclesiæ redditibus participabant, dicebantur Canonici, qualescunque essent Ecclesiæ, sive Cathedrales, sive tantum Parochiales. Quamvis enim etiam Decreta Conciliorum vocabantur Canones, latinè regulæ, tamen Clerici exinde non dicebantur Canonici, sicut modò parochi, aliiquæ Clerici alicui sacello sive Ecclesiæ non collegiatæ addicti, quantumvis sacris canonibus subjecti, non dicuntur Canonici, & nec tunc Clerici Oratoriis Magnatum, à quibus temporaliter sustentabantur, servientes. Sicquæ ante annum septingentesimum non alii, quàm matriculæ Ecclesiæ, è cujus stipendiis alebantur, inscripti vocabantur Canonici.

3. Fuère quidem primis Ecclesiæ sæculis, qui clericos ad Communem redigere vitam tentârunt, nimirum in Oriente

ATHANASIVS Patriarcha Alexandrinus, qui floruit anno 340. hujus æmulus EVSEBIUS Vercellensis florens anno 370. teste S. AMBROSIO L. 3. epist. 25. " Primus in Occidente vitam monasticam cum clericâ conjunxit, ut in Civitate positus, instituta monachorum teneret, & Ecclesiam regeret jejuniis sobrietate; multum enim adjumenti accedit ad sacerdotis gratiam, si ad studium abstinentiæ & ad normam integritatis juventutem adstringat, & versans intra urbem, abdicet usum urbis & conversationem." Sed hoc vitæ genere mox cum EVSEBIO expirato, S. AVGVSTINVS EVSEBIVM imitatus (ait CAROLVS à MANSFELD ad SS. Michaëlis & Gudulæ apud Bruxellenses Canonicus in manu ductione ad vitam Canonicam lib. 2.) monachatum clericatui restituit. Verùm (uti pergit postea fol. mibi 135.) quòd res humanæ in omnem mutationem semper pronæ sint, temporis successu omnimoda illa communis & Apostolicæ vitæ societas immutata est. Nec mirum, cum sine certâ aliquâ & determinatâ regulâ, uti nec ars, ita nec talis status stabilis esse & perseverare possit. vide infra §. 4. n. 31.

4. Tempore autem PIPINI anno 752.
in

in Regem Galliaë creati, cœperunt clerici
 rursus congregari in communem vitam,
 operâ & sub regulâ CHRODOGANGI
 (HERMANNO *contracto* Rodgangi, THRI-
 TEMIO *Rugrandi*, aliis *Godegrandi*, aliis
Chrodegandi) Episcopi Metensis anno 757. de-
 functi, quam ipse tum ex Conciliorum De-
 cretis, tum ex *Regula* s. BENEDICTI pio
 furto, ait THOMASSINVS, & tacito BE-
 NEDICTI nomine desumpserat, quæquæ
 regula teste eodem THOMASSINO anno
 789. in *Concilio Aquisgranensi*, *Moguntinensi*
 anno 813. observanda clericis præscribitur.
 Deinde teste ADEMARO anno 816. ad
 mandatum LVDOVICI *Imp.* regula quæ-
 dam ex SS. PP. Scriptis per AMALARIVM
 Diaconum excerpta in altero *Concilio A-*
quisgranensi approbata, data est Canonicis
 observanda; & est eadem propemodum
 (sunt verba THOMASSINI *p. 1. l. 3. n. 9.*)
 atque regula CHRODOGANGI. ipsissima
 enim verba regulæ CHRODOGANGI *Concilio*
isti Aquisgranensi à cap. 115. usquæ ad c. 125.
 inserta reperiuntur.

5. Clerici igitur secundum talem regu-
 lam in communitate vel sub Episcopo vel
 Præposito vel alio Prælato viventes, dice-

bantur Canonici non ampliùs præcisè, quia Canonici, seu Matriculæ Ecclesiæ inscripti, sed quia sub regula, græcè *Canon*, vivebant; & ad distinctionem Monachorum, qui etiam communiter & collegialiter degentes, dicebantur simpliciter & convertibiliter vel Monachi, vel Regulares; Regulares enim omnes erant Monachi, & omnes Monachi Regulares, & canonicè vivere, & regulariter vivere, erant contradistincta, uti variè ex variis etiam Conciliis sc. *Verno* sive *Vercellensi* anno 755. *Aquisgranensi* 789. *Moguntinensi* 813. *Remensi* 813. *Arelatensi* eodem anno 813. *Tuineni* 815. *Cabilonensi* &c. probat THOMASSINVS, ita ut ante annum millesimum omnes in communitate viventes fuerint vocati aut Canonici sc. degentes sub regulâ vel *Chrodogangi* vel *Aquisgranensi*, aut Regulares vel Monachi, viventes sub regulâ S. BENEDICTI: de tertio vivendi genere Canonicè simul & regulariter, unde & nominentur *Canonici Regulares*, nulla unquam, nec in Bullis Summorum Pontificum, nec in Conciliis, nec in SS. Patribus, nec in tabulis originalibus, aut instrumentis authenticis facta est mentio, sicut nec *Regulæ* S. AUGUSTI-

GVSTI-

GVSTINI. Scrupulis hinc insurgentibus fatisfiet postea, ne filum Historiæ hic inconcinnè abrumpatur.

6. Sæculo tandem undecimo ordini & nomenclaturæ *Canonicorum Regularium* occasionem dedit *Congregatio* s. RVFI, quæ (testibus MABILLONIO in *Apolog.* fol. 51. & Præposito DVBOIS in *auctario historiæ Parisiensis* fol. 78. & 79.) in *Ecclesia Avenionensi* ao. 1030. fundata ab ARNOLDO, ODILONE, PONTIO & DVRANDO, Zelosis Ecclesiæ istius Cathedralis Canonicis, BENE-DICTO I. Avenionensi Episcopo Abbatiam s. RVFI (unde ista *Congregatio* nomen accepit) eis donante; ubi prænominati quatuor Canonici vitæ communi antiquorum Canonorum sub regula vel *Chrodogangi* vel *Aquisgranensi* degentium (nam *Chrodogangi* ad tria vota non obligâsse, patet ex ejus *cap.* 42. nec *Aquisgranensem*, patet ex *Concilio Aquisgranensi* *Can.* 115. & 122.) addiderunt promissionem trium religionis votorum ad exemplum Monachorum, unde & Regulares seu Monachales cœperunt dici; nondum tamen s. AVGVSTINI, cum nulla de s. AVGVSTINO aut ejus Regula in initio hujus institutio-

nis neque in chartis & concessionibus ipsi congregationi factis, neque in GREGORII VII. literis teste MABILLON, fiat mentio. Item " Nos, inquit idem MABILLON in *Apol. fol. 14.* præ manibus habemus pervetustum Manuscriptum, quod exhibet regulam Aquisgranensem absque regula S. Augustini cum forma professionis Canoniorum Regularium prorsus concordante cum modo & Ceremoniis professionis Benedictinorum." quod similiter refert TOM. 4. *annal. S. Benedicti p. 586.* ubi & formulam istius professionis designat his verbis: " Ego Frater N. Sacerdos aut Clericus vel Conversus stabilitatem corporis mei Ecclesie Beati N. promitto coram Deo & sanctis, Reliquisque ejusdem Ecclesie in presentia Prælatorum Domini N. & N. & ceterorum fratrum, & emendationem morum meorum, præcipue in castitate, in communione, in obedientia, secundum gratiam mihi collatam à Deo & facultatem virium mearum. *Additque* MABILLON: hæc professio communionis seu communis vite fiebat præmissis iisdem ferme precibus ac ritibus, ut monastica.

7. Primitus ergò sub VRBANO II. anno 1087. in summum pontificem electo regula s. AVGVSTINI in Bullis pontificiis cæpit notari. postquam B. PETRVS DAMIANI *Fontis Avellani Ordinis* s. BENEDICTI *Monachus & Prior, ex Priore Cardinalis & Episcopus Ostiensis*, qui obiit anno 1072. aliis 1080. ex duobus s. AVGVSTINI sermonibus, nimirum *de moribus, & de communi vita clericorum*, regulam confecerat, urseratquè ALEXANDRVM Papam II. (uti testatur *ep. 16. ad eum data*) ut clerus à Regula Aquisgranensi multùm deficiens (eam tamen contra ipsum prætendens) obligaretur secundùm Regulam ex s. AVGVSTINO desumptam ad voluntariam paupertatem. huncquè ejus instinctus habuit effectum, ut in *Concilio Romano anno 1063.* celebrato statueretur, clericos Ecclesiarum collegiatarum oportere communiter vivere. videatur etiam BARONIVS *ad ann. Christi 1063.* quæ tamen constitutio non fuit universaliter recepta. Qui ergo regulam istam ex s. AVGVSTINO desumptam, Canonemquè hunc sequebantur, dicebantur *Canonici Regulares* s. AVGVSTINI.

8. Æmu-

8. Æmulus B. P. DAMIANI, aut potius imitator fuit in Gallia teste MABILLON *annal. Bened. tom. 4. s. IVO Carnotensis Episcopus*, qui floruit anno Dni 1090. & S. AVGVSTINI regulam propagasse fertur, propterea dictus *Canonicorum Regularium s. AVGVSTINI tum Reformator*, uti sentit LERBECCIVS in *Chron. Mindensi*, tum institutor usque adeò secundum alios, contradicente tamen THOMASSINO & probante, IVONEM non S. AVGVSTINI, sed S. QVINTINI Regulam esse securum. Sciendum enim, præter regulas celebriores *chrodogangi & Aquisgranensem*, alias antiquitùs fuisse regulas, secundum quas particularia quædam *Canonicorum Collegia* vixere. Sic anno 1063. Ecclesia S. *Stephani* per chartam HVGONIS *Episcopi Nivernensis* fuit donata Clericis vitam communem sectantibus juxta regulam S. *Sylvestri PP. anno 1085.* Canonicis in Diocesis *Augustanæ Monasterio Bavariæ Hegibach* (nunc collegiatæ Ecclesiæ in *Habach*) regulariter manentibus tradita sunt statuta regulæ *NORTPERTI Episcopi Curienfis.*

Omnes tales talem aliquam regulam
sectan-

sectantes Canonici, & inde dicti Regulares à posteris scriptoribus communi errore dicuntur s. AVGVSTINI, quia nempe eis constat, illos illa æmulatos esse instituta (utì loquitur THOMASSINVS) quæ regulæ s. AVGVSTINI adscribuntur.

9. Successu verò temporis regulam modernam (quam haustam esse ex ep. 109. convenit inter doctos, ait SIMON WERLINVS *Can. reg. Præpositus Diessensis in annot. ad cap. 1. reg.*) monialibus à s. AVGVSTINO scriptam, à s. BENEDICTO Ord. *S. Benedicti Anianæ* primùm, postea *Indensis Monasterii Abbate olim regulæ S. Benedicti* accommodatam, nondum tamen viris datam, postea plenius viris adaptatam tradidit s. ARNVLPHVS *Episcopus Leonis Franciæ, ao. 1117.* utì ex RODERICO & PAREBROCHIO colligit CORB. KHAMM. p. 3. *Hierarch. August. relat. 1. observ. 2.* Hanc Regulam suscipiens in Italiam introduxit s. VBALDVS per HONORIVM II. *ab anno 1124. usque 1130. claves tenentem EVGBINÆ Civitatis in Vmbria creatus Episcopus,* utì etiam meminit Breviarium die 16. *Maji.* Et Angliam intrabat idem secundùm istam normam vivendi modus sub Rege HEN-

HENRICO I. circa *annum Domini 1128.* ante ista HENRICI tempora nullus Canonicus regularis s. AVGVSTINI *Hipponensis* in Angliâ fuit inventus, negare tamen non ausim, Monachos Benedictinos in Ecclesiam Cantuariensem &c. à s. AVGVSTINO *Angliæ Apostolo* BENEDICTINO introductos non rarò dictos Canonicos regulares s. AVGVSTINI.

Promovit s. AVGVSTINI regulam in Germania *Gerobus* Canonorum Regularium Præpositus *Reicherspergensis*, vir omnigenâ virtute & scientiâ præditus, qui floruit *anno 1133.* cùm enim in nullo *Bavariæ* Monasterio (teste *RADERO* in *Bavaria* s. vol. 2.) regulam s. AVGVSTINI inveniret, sed tantùm excerptum quoddam è dictis SS. PP. & de vita Canonica (quod regula *Aquisgranensis* fuisse videtur, quæ in *concil. altero Aquisgranensi liber de vita Canonica* intitulatur) inveniebat, dicente vetustissimo *chronico Reicherspergensis*, cum quibusdam fratribus Romanum adiit Pontificem, & istam s. AVGVSTINI regulam impetravit. Videantur citati verè irrefragabilis fidei authores. Nunc pro-

propius ad nostra confinia accedentes aliorum fidem imploremus.

IO. NOVUS iste S. AVGVSTINI ordo non minùs propagabatur per Saxoniam; REINHARDVS enim *Episcopus Halberstadiensis chronico Halberstadiensis* sic referente: in Saxonia primus author fuit communis vitæ secundùm regulam B. AVGVSTINI institutæ. Quatuor ergò Canonicorum Regularium instituit congregationes, duas verò in Hamersleben & in Rattenborn (anKaltenborn.) à fundamentis instituit, & pro posse eas ditavit. In Civitate verò Ecclesiæ B. Joannis Baptistæ Canonicis non Canonicè viventibus, & in Scheninge Sanctimonialibus non Sanctè viventibus cum Discretionè remotis, Canonicos Regulares ordinavit mortuus est hic Episcopus anno Domini 1122. 6. non. mart. derivârat REINHARDVS istud vitæ institutum ex Monasterio S. VICTORIS in suburbio parisiensi noviter fundato.

II. REINHARDVM æmulatus *Bruningus* anno 1116. electus *Episcopus Hildesensis* introduxit *Canonicos Regulares Ord. S. Augustini* in locum *Sultam* vocatum propè *Hildesem,*

desem, ubi s. GODEHARDVS ex Ordine S. *Benedicti* quondam etiam *Episcopus Hildesimensis* anno 1024. expulsis Dæmonibus in honorem s. BARTHOLOMÆI Ecclesiam pro presbyteris & Clericis Sæcularibus, simul & Xenodochium pro pauperibus suscipiendis, construxerat. BVSCHIVS de *Reform. Monast. c. 13.*

Eodem anno 1116. fundatur Monasterium novi operis propè *Halim Saxoniam*. MEIBOM. in *Chron. Riddagsbus. n. 9.*

Anno 1120. THEODORVS Comes *Gribensis* conjuge sua AMELRADA in *Diecepsi Magdeburgica* fundavit Monasterium *Ammensleve* pro *Canonicis regularibus Ord. S. Augustin.* uti patet ex Bulla HONORII II, quæ reperitur inter antiquitates *Hammerslebienses* (annales dicti Monasterii volunt fuisse collegium *Canonicorum Sæcularium*)
 „ sed piis istis fundatoribus demortuis, ait
 „ MEIBOM. in *Chronico Bergensi n. 15.* eorum
 „ liberi seu Hæredes, HERMANNVS
 „ & OTTO, fratres à NORBERTO *Archiepiscopo Magdeburgensi Monachorum præmonstratensium Patriarcha* mutationem loci in melius, ut sperabant, impetrârunt,
 „ sic ut *Canonicis Monachi* succederent
 „ Be-

Benedictini anno 1129. qui & nunc ibi⁶⁶
Deo famulantur.⁶⁶

Anno 1125. BERTOLDVS *Episcopus Hil-*
desiensis XIX. de consensu fratrum suo-
rum, (verba sunt BERTENII in *Chronico*
Marienrodensi) instituit congregationem
Clericorum secundum regulam S. AVGV-
STINI viventium in antiquissima villa,
quæ novale *Backonis* sive *Backenrode* dice-
batur, nunc *Marienrode*. Illis autem postea
à fervore deficientibus & extirpatis, à JO-
ANNE *Episcopo XXX.* in Ord. Cistercien-
ses sunt substituti.

12. Anno 1136. Monasterium *Richenber-*
gense fundatur ab aliquo, P ETRO *Canonico*
Ecclesiæ Goslariensis, uti refert pervetustum
Chronicon Goslariense sequentibus verbis:
In deme teynden Jare synes (id est *LOTHA-*
RII Imper. creati anno 1126.) *Rikes, Petrus*
ein Canoneck tom Münster (id est *Ecclesiæ col-*
legiatæ Goslariensis, quæ latinè *Monaste-*
rium, Germanicè tum vulgò: *dat Münster*
Goslarie fuit nuncupata, uti patet ex *LEIB-*
NITZ introd. in tom. 3. n. XVI. pag. 13. & in
ipso tomo 3. pag. 751.) *stichtede dat Closter*
tom Richenberge geistliker Canonecke, unde
best id erliken begiffiget. dicitur *geistliker*

Canoneke, nempe regularium, ad distinctionem Sæcularium, qui *Ecclesiam Goslariensem* incoluere; & in eodem chronico dialecto Saxonica conscripto dicuntur: *Wertliken Canonecke* apud LEIBNITZ l. c. pag. 426. § 751.

13. CONRADVS hujus nominis II. Imperator, qui regnavit ab anno Domini 1025. usque 1040. fundasse montem S. GEORGII dicitur in *cit. Chron. Goslariensi*, his duntaxat verbis: *Düsse (CONRADVS) hefft gestichet den Fürgenberg*, item ab HEINECCIO in *antiqu. Goslar.* nondum tamen pro *Canonicis regularibus Ord. S. AVGVSTINI*, utpote nondum existentibus, uti patet ex dictis, & magis patebit ex dicendis; sed pro Clericis tanquam Monachis in communitate viventibus, quales & à MATHILDE (in CAROLI MADERI *compil. chron. legitur Melchilde*; LEIBNITZ autem in *introduc. ad tom. 2. n. X. legit Mechild.*) HENRICI AVCPIS conjugis instituti erant in *Northusen*, quorum meminit citatum *Chronicon* sub initium, sic habens: *Na syneme (HENRICI) dode Mecheld sin busfruwe hefft gestichet ein Closter to Northusen van wertliken Funckfrawen, unde van geistliken personen alse Mōneke.* Tales adin-

adinstar Monachorum degentes incoluere montem S. GEORGII, usque dum circa annum Domini 1146. in verè regularem statum (sicut & virgines *Heniggenses*) redigerentur à GERHARDO *Præposito*, *Reichenbergensi* anno 1152. defuncto, uti etiam non obscure colligitur ex sequentibus *Chronici Stederburgensis* verbis: “Hic igitur tantus ac talis vir (GERHARDVS) dum in prædicta Ecclesia (*Reichenbergensi*) pastoris fungeretur officio, Ecclesiam B. GEORGII informem & quasi de nihilo in bonum statum, ut modò cernitur, levavit, & Deo in ea famulantes tam in ædificiis, quàm in aliis utilitatibus efficaciter adjuvit. Ecclesiam in *Henigge* sollicitè procurando sublimavit, ac de sæculari conversatione inclusas faciens in melius commutavit.”

14. Anno Domini 1176. WULFFRAMVS Abbas *Monasteriorum Werdinensis & Helmstadiensis* fundavit & construxit Ecclesiam S. Mariæ in monte propè *Helmstede* pro regulari vita *Canonicarum S. AUSTINI* Episcopi. Sic legitur in quodam diplomate, sive privilegio *Werdinensi*, quod habetur in codice *Bibliothecæ Au-*

gustæ Welfebytane. Confirmantur hæc ab HENRICO MEIBOMIO *Historico per celebri in chronico suo Riddagsbusano n. 9. dicente: istum ordinem Canoniorum regularium S. AVGVSTINI noviter ortum ex Bavarix Monasterio Reichersperg, in Saxoniam colonias deduxisse, quia nempe moderna s. AVGVSTINI regula ex isto Bavarix Monasterio per Saxoniam est propagata in nova Monasteria Canoniorum regularium.*

Non docebit probata aliqua historia Monasterium quoddam sub regula s. AVGVSTINI ante sæculum undecimum esse fundatum; quamvis non diffitear, reperiri monasteria utriusque sexus ante illud sæculum constructa, quæ à chronologis appellantur Ord. s. AVGVSTINI, non quia jam à tempore foundationis in eis vivebatur secundum regulam s. AVGVSTINI, sed per quandam anticipationem tantum, quia clerici vel virgines in eis communiter viventes postea regulam s. AVGVSTINI accepere, quod infra magis explicabitur.

15. Hinc PETRVS ABÆLARTVS V. ABAILARDVS *ao. 1142. defunctus lib. 1. epist. 33. & 34. Canonicos regulares vocat filios novos; item in Epist. 3. fol. 236. Canonico-*
rum

rum regularium institutum vocat novum, inquit: *Cur & vos ipsi Canonici regulares, à vobis ipsis noviter appellati, sicut & noviter exorti, magno ambitu murorum claustra vestra sepientes, more Monachorum, ab illecebris & tentationibus seculi manetis divisi?*

*Dices: ABAILARDI testimonium non esse authenticum. Resp. cùm HÆFFT. Disquis. Monast. Tract. IX. disq. 8. non me latet, viri hujus scripta agente S. BERNARDO, & in Senonensi Concilio & ab INNOCENTIO II. fuisse damnata, sc. propter errores aliquos theologicos; verùm quia & ille resipuit, & opera ejus cùm longâ pro ipso apologiâ Parisiis ab illustri viro FRANCISCO AMBOSIO Equite, & Christianissimi regis in sanctiore Consistorio Consiliario edita sunt, unâ cum Doctorem Parisiensium in eâdem operâ censurâ, in qua loca salebrosa annotata sunt; & ex post PETRI VENERABILIS elogio honoratus in Monasterio Paracletensi à se constructo teste PETRO CLUNIACENSI sanctè obiit, ibidemquè sepultus cùm hoc Epitaphio: *ille sciens quidquid fuit illi scibile &c.* hinc testimonium ejus in hâc ma-*

teriâ manet integrum. *Similiter* ARNVLPHVS *Episcopus Lemovicensis*, postea *Canonicus Regularis*, conqueritur, pauca esse hujus instituti monasteria, novam plantationem appellitans. RODERIC. *quest. Regul. tom. 1. q. 3. n. 1. fol. 12.* dicit: illos, quos *Fus Canonicum Regulares Canonicos* vocat, suam originem minus antiquam habere. BELLARMINVS *de script. Eccles. chronologie p. 2. fol. 66.* *Canonicorum Regularium Ordini* anteposit Cisterciensem anno 1098. vel 1099. sub VRBANO II. à S. ROBERTO (docentibus *Chronicis Halberstadiensi, Monasterii S. Ægidii Brunswicensis, Engelhusii, compilat: chronol. MADERI &c.*) institutum, propagatum verò à S. BERNARDO *ao. 1118.* sub GELASIO II. GRAVESON *in Historiâ Ecclesiasticâ Romæ anno 1716. & 1717.* ritè approbatâ *tom. 1. pag. mibi 116.* scribit: *Ordo Canonicorum Regularium s. AVGVSTINI regulam profitentium cœpit tantummodò undecimo sæculo; nulla quippe ante hoc sæculum in scriptoribus Ecclesiasticis apparent vestigia.* Omitto Abbatem JOACHIMVM, HIERONIMVM à Roma, ANTONIVM MASSAM, aliosquè plures, unanimi sententiâ institutum *Canonicorum Regularium* ante sæ-
cu-

culum undecimum minimè agnoscentes. Nunc tandem ex dictis infero & concludo manifestè:

Ergo Ordo s. BENEDICTI natus in Sublaco anno 510. in Concilio Lateranensi sive Romano II. approbatus, à s. GREGORIO Magno confirmatus ordine *Canonicorum Regularium* s. AVGVSTINI multò est antiquior.

§. II.

Solvitur Objectio ex Conciliis desumpta.

16. *Objicies I.* Ex Commentario in regulam s. AVGVSTINI fol. 65. *Canonicorum Regularium* jam olim clarissimè meminit Concilium III. Turonense, celebratum anno Dni 813. Item Vernense anno 755. aliaquè complura, ergò.

Respondet ad Concil. Turonense CAROLVS à MANSFELD Canonicus, de clericorum Cœnobitica C. 5. fol. 103. Ne dicas illos Monasteriorum Canonicos Monachos fuisse, vel Canonicos, quos modò Regulares dicimus, neutrum enim verum est. Ita ille, & rectè; nulla enim in dicto Concilio *Canonicorum*

regularium fit mentio; sed tantum Canonico-
 rum in communi viventium, quo-
 rum collegia, sicut & Monachorum, dice-
 bantur communi nomine Monasteria vel
 claustra, uti patet ex conc. Cabillonensi can.
 40. statuente, ut sacerdotes exauthorati re-
 legarentur ad Monasteria Canonica aut Regu-
 laria, id est Monastica, in Monasterio Cano-
 nico aut Regulari. Et Moguntinum anno 813.
 can. 20. sic habet: claustrum firmum ha-
 beant, in quo saluari possint anime in iis mo-
 rantium sub disciplinâ Canonicâ vel Regulari.
 Sic & Concil. Ticinense anno 815. dicit gene-
 ratim: de monasteriis virorum sive foemina-
 rum, quæ debent esse secundum regulam s. BE-
 NEDICTI, vel secundum Canonicam authorita-
 tem disposita &c. sic & TANGMARVS in vitâ
 s. BERNVARDI non semel Ecclesiæ Cathed-
 ralis hujus Hildesimensis Canonico-
 rum in communi viventium habitacu-
 lum nominat monasterium. Concilium
 ergo Turonense hoc ipsò, quod loquitur de
 Monasteriis Canonico-
 rum Regularium, mi-
 nus ordinis s. AVGVSTINI. Resp. ad Con-
 cil. Vernense, sive Vernum, sive Vercellense.
 Negando, ibi fieri mentionem Canonico-
 rum

rum Regularium, sed potius clarissimè ordinem *Canonicum* à *Regulari* distingui. Sic enim dicitur *can. 11. de iis, qui nec sub manu Episcopi sunt, nec regulariter vivunt, placuit, ut in Monasterio sint sub ordine Regulari, aut sub manu Episcopi sub ordine Canonico.* Unde *Canonici*, de quibus ibi est sermo, non sunt dicti *Regulares*. Similiter dicitur in *Concil. Moguntinensi anno 813. Can. 21. Si Monachi fieri voluerint, regulariter vivant, sin autem, Canonicè vivant omninò.*

Aliud ergo tunc erat *Canonicè*, aliud *regulariter* vivere, alii *Canonici*, alii *Regulares*.

17. DICES: Cum COMMENTATORE fol. 241. esto, nomen *Canonici Regularis* in primitiva Ecclesia non fuerit in usu, at tamen, si de re constet, non est de nomine disputandum, aliàs sequeretur, in primitiva Ecclesia non fuisse realiter christianos, cum nomen *Christianorum* ante *Concil. Antiochenum* non fuerit in usu, ut habetur *Causâ 24. q. 1. C. 2. rogamus.* Item sequeretur, *Monachos* à *D. BENEDICTO* institutos usque ad tempora *S. GREGORII MAGNI* non fuisse *Benedictinos*, cum nullum tum temporis fuerit, vel ostendi possit hujus nominis vestigium.

Resp. Falli vel fallere COMMENTATOREM, dum ait *cit. cap. rogamus*, haberi, nomen christiani ante *conc. Antiochenum* non fuisse in usu; nihil enim de hoc dicitur toto illo capite, ut patet inspicienti. fit autem nominis *Christiani* expressio *Act. 11. v. 26. & 28.* nec non *1. Pet. 4. v. 16.*

Deinde si foret tam certum, *Canonicos regulares* extitisse in primitiva Ecclesia, ac certum est extitisse Christianos, & à s. BENEDICTO extitisse Benedictinos, nulla esset de antiquitate *Canonicorum Regularium* controversia. Ast modò, cum nec in *Bullis* summorum Pontificum, nec in *Conciliis*, nec in *tabulis originalibus*, nec in *instrumentis authenticis* ulla ante sæculum undecimum *Canonicorum Regularium* vel regulæ s. AVGVSTINI fiat mentio, colligitur satis evidenter, nec antiquius esse eorum institutum, quæ enim aliàs communis & pertinacis istius subterfugiæ esset ratio?

18. INST. Cum eodem COMMENTATORE *fol. 71. & seq.* objiciendo octo Historicos, & inter illos duos Benedictinos BERNARDVM HERTFELDER & STENGELIVM, testantes Monasteria, pro *Canonicis*

nicis Regularibus sub regulâ s. AVGVSTINI militantibus ante annum millesimum jam fuisse.

Resp. Cum CORB. KHAMM, quòd tales Historici hanc opinionem ex *Conciliis, Bullis Pontificiis, aut ex tabulis originalibus & instrumentis authenticis* non hauserint, adeoque intelligendi sint de *Canonicis in communi viventibus juxta Regulam vel CHRODOGANGI vel Aquisgranensem.* Cùm enim Historici aut chronographi advertent ab annis multis, *Canonicos Regulares* in suis Monasteriis observare regulam s. AVGVSTINI, persuadebant, hunc vivendi modum in istis Monasteriis originis viguisse, qui tamen lapsu temporis primùm erat introductus. Quare hujusmodi Monasteria nominantur ab Historicis per anticipationem *Canonicorum Regularium*, prout ex VELSERI doctissimi scholiastæ relatione BARONIVS *annal. Eccl. tom. 10. ad ann. 924.* interpretatur prophetiam s. VDALRICO factam à MARINO *Papa*, qui, quamvis primùm post 18 annos nimirum anno 942. creatus sit Pontifex, nihilominus jam tum s. VDALRICO *Episcopatum Augustanum* præfagiens, *Papa* appell-

pellatur, intellige *Papa* per anticipationem, quia postea factus est *Papa*, ita ille *Hierar. Augustanae p. 3. relat. 1. observ. 1. n. 33. & 34.* qui idem *l. cit. n. 39.* fatetur, ipsum se alibi, specialiter *p. 1. fol. 126.* ante sæculum undecimum appellare aliqua monasteria *Canonicorum Regularium*, videlicet per anticipationem, quia nempe fundata erant pro *Canonicis* juxta regulam *CHRODOGANGI* aut *Aquisgranensem* in communi viventibus, quos ad distinctionem aliorum *Canonicorum* separatim habitantium more aliorum *Neotericorum* chronographorum vocat *regulares*, & quia postea modernam regulam s. *AVGVSTINI* suscepere, ordinis s. *AVGVSTINI*.

19. Errat ergo *RADERVS* à *COMMENTATORE* *fol. 71.* citatus, dum *Bavariæ s. volum 2. fol. 248.* in vita s. *CONRADI Archiepiscopi Salisburgensis* scribit: *olim plerique omnes summæ ædis Canonici s. AVGVSTINI leges & regulam sequi cogebantur.* Nam vixere olim *salisburgensis Ecclesiæ Canonici* secundum regulam *Aquisgranensem* ad *ARNONEM Archiepiscopum Salisburgensem* à *LVDOVICO PIO* eum in finem
mis-

missam, uti ex ipsâ epist. LVDOVICI PII
 monstrat MABILLON in replica. Ipse etiam
 RADERVS l. c. fol. 277. & seqq. refert, ipsos
Canonicos regulares anno 1133. nondum ha-
buisse regulam s. AVGVSTINI (qui ta-
 men tunc juxta ipsum jam cœperant dici
 ordinis s. AVGVSTINI) ut patet ex eis,
 quæ de GEROHO Præposito *Reichersbergensi*
 narrat; quomodo ergo illam habuere alii
 non Regulares s. AVGVSTINI?

20. Certè olim passim per Germaniam
Canonicos sub aliquâ regula in commu-
 ni vixisse præter *Schiphower infra n. 51. ci-*
tandum & alios testatur Meibomius in Chro-
nico Riddagsbusensi n. 36. & Henricus Petreus
singulariter de Ecclesia Cathedrali Hildesienfi
in Tract. de Monasteriis sic loquens: “Hanc
 ædem porticu, ædiculâque Capitulari &“
 Dormitorio, cœterisque ad monasticam“
 sive claustralem vitam idoneis ædificiis“
 (4tus ordine ex COENOBIO CORVE-“
 JANO Monachus post obitum *Ebekami*“
 (v. *Ebonis*) ad ann. Christi 847. postula-“
 tus *Episcopus ALTRIDVS*) amplificabat,“
 ibidemquè *Canonicos* constituebat, qui“
 unâ sub regula viventes, tantâ rebus sa-“
 cris dies noctesquè contentione, tantâ“
 „curâ

„curâ & devotione ordinatim invigila-
 „bant, ut non immeritò imago honesta-
 „tis, exemplumquè virtutum omnium
 germanis dici possint.„ Ita ille. persti-
 tit regularis isthæc vita in collegio *Canonicorum* Ecclesiæ hujus Cathedralis us-
 què dum sub *DIETHMARO* decimo quin-
 to *Episcopo* Ecclesia cum Dormitorio, ali-
 isquè ædificiis conflagrabit, hâc occasio-
 ne *Canonici* separatim habitare cœpe-
 runt, conniventibus etiam *Successoribus*
Episcopis *AZELINO* & *HEZILONE*, quem
 postremum tamen permissionis istius sub
 finem vitæ vehementer pœnituit, omne-
 què Capitulum ad se evocatum per Dei
 propriæquè salutis amorem est obtesta-
 tus, ut relictam communis vitæ rationem
 reassumerent. *vet. Chron. M. SS. Episc. Hild.*
 Sed quænam ista fuit regula? *Caspar Bru-*
schius in vita *ALTRIDI*, *WALTBERTI*
 & *DIETHMARI Episcoporum Hildesiensium*
 sub regulæ *Benedictinæ* professione in
Monasticâ veste *Canonicos* Ecclesiæ Ca-
 thedralis vixisse constanter asseverat. ro-
 borari poterit hæc opinio ex *JOANNE*
MABILLONIO, qui in præfatione ad sæcu-
 lum 3tium *Benedictinum* §. 3. probans, no-
 mine

mine Regulæ Canonicae nonnunquam olim *Benedictinam* esse significatam, & hanc viguisse in primariis GERMANIÆ Ecclesiis *Frisingensi, Saltzburgensi, Trajectensi ad Rhenum, Eistetensi, Würtzburgensi, Bremensi, Ratisbonensi, Magdeburgensi, Mimgardefordensi v. Monasteriensi; quidni & Hildesiensi*, sub tot Episcopis inter primos Benedictinis, ALTRIDO anno 848. qui à *Bruschio* hanc regulam introduxisse dicitur, WALTBERTO anno 884. SIGHARDO v. GEBHARDO anno 903. DIATHARDO 928. OCHWINO v. OTHWINO 956. OSDAGO 985. sive BERNWARDO in fine vitæ habitum suscipiente 1024. s. GODEHARDO 1024. Episcopatum auspicante? atque ideo *Schiphower*, qui scripsit circa annum 1500. in chronico *Oldenburgensi* dicit, *Canonicos & Vicarios* in adventu & quadragesima portare cappas nigras, quasi habitum regularium, ut aliquid de ista religiositate retinuisse videantur. Sed *Meibomius* loco prius citato de Germaniæ Canonicis in genere sic scribit. “*Canonici dicebantur, quoniam in collegium recepti, certum disciplinæ genus legibus canonibusque præscri-*”
ptum

„ptum profiterentur. Unde & fratres
 „appellati, vetustis annalibus & monu-
 „mentis fidem facientibus, & simul uno
 „pistore & promo communi, condoquè
 „usi sunt. Quin & ædes Episcoporum,
 „quæ unà cum collegiis contiguæ Basili-
 „cis erant, monasteria dicta sunt, non mi-
 „nùs, quàm Cœnobia, nomine etiam ho-
 „die non nullis in locis perdurante., Re-
 „gula ergo ista non erat S. AVGVSTINI,
 „sed V. BENEDICTI vel *Aquisgranensis*,
 „quæ supra n. 9. excerptum quoddam ex di-
 „ctis SS. Patrum & de vita Canonicâ vocatur,
 „quamquè ^{2^{dius}} LVDOVICVS pius Episcopatus
 „Hildesiensis Fundator almificus Canonicis
 „summopere commendabat. vid. GRAVE-
 „SON. *Hist. Eccles. tom. 3. pag. mihi 130.* po-
 „sterioribus MEIBOMII verbis confirman-
 „tur dicta ad object.

21. Errat & fidelissimus aliàs Joannes
 Buschius, dum de *reform. monast. l. 2. c. 18.*
 refert, S. BERNWARDVM Episcopum Hil-
 desiensem anno Domini 1001. à Monialibus
 Monasteriorum *Heinigen & Stederborg* pro-
 fessionem secundùm regulam almi P. AV-
 GVSTINI suscepisse, & in ordine *Canonicorum Regularium* perpetuò confirmâsse;
 se;

se; quod enim HEINIGEN concernit, patet ex dictis §. 1. n. 13. *Stederborg* autem similiter promovente S. BERNWARDO à Comitissa *Hathewiga* sæcularibus Virginibus traditum esse patet ex sequentibus Chronici *Stederburgensis* verbis sub initium: *Comitissa Hathwigis hoc castrum Deo servientibus deputavit, & collegium Sanctimonialium Canoniarum, ut vulgò dicitur, sæcularium, prout de eodem patrimonio sustentari poterant, coadunavit. Sic & erat Engelhusius, dum in chronico suo dicit, HENRICVM Imperatorem hujus nominis 3tium Goslarie Monasterium instituisse secundum regulam S. AVGVSTINI. Falsum enim hoc est, nequè enim HENRICVS iste fuit Monasterii GEORGI-MONTANI fundator, nec regulam ibi introduxit, uti dictum est §. 1. n. 13. potest tamen intelligi, esse ibi Monasterium vel à CONRADO II. vel HENRICO III. institutum, quod ex post suscepit regulam S. AVGVSTINI.*

22. Ad testimonia *Hertfelder & Stengelii* specialiter responderet *P. Egger in Idæa Ordinis parte V. Diff. 4. n. 5.* non absolutè priorem illum (*Bernardum Hertfelder*) asseruisse, quod *Canonici Regulares* eâ tempe-

C

state

state locum illum (Monasterii s. VDAL-
 RICI *Augustæ*) incoluerint, sed solum ex
 conjecturâ, & illo forsan etiam errore,
 quo persuasum habuit, omnes *Canonicos*
 in communi viventes continuò *Regulares*
 fuisse. Dubium verò se in illâ re extitit-
 se, clarè demonstrat, dum ait: *quandò* & à
quo tempore id factum, annales nostri expressè
non produunt. Deniquè quamvis asserat
 fuisse *Canonicos Regulares*, non addit ta-
 men, fuisse regulæ obstrictos s. AVGVSTINI,
 de quibus est nobis sermo. Et licet STEN-
 GELIVS proprium Augustanum ab erro-
 ribus purgâsse dicatur, credere tamen
 omnia nemo tenetur, ut Canonizata. Si-
 cut dicemus ad objectionem immediatè
 sequentem. Videatur etiam CORBIN.
 KHAMM l. c. n. 36. & sqq.

§. III.

Solvitur objectio ex Breviario
 desumpta.

23. OBJICIES 2. Ordo *Canonicorum*
Regularium s. AVGVSTINI celebrat mul-
 ta à S. Rituum congregatione approbata
 festa SANDTORVM ORDINIS, qui in
 pri-

primitiva Ecclesia, & multò ante sæcu-
 lum undecimum tempore floruerunt. er-
 go. Resp. Concedendo, quod talia festa ce-
 lebret & venditet tanquam sui ordinis, sed
 Nego suppositum, quod verè fuerint Or-
 dinis Canoniorum Regularium s. AV-
 GVSTINI. Nec refert, quod approbata
 sint à S. congregatione Rituum, “ dum
 „ enim (inquit *Papebrochius S. J.*) sacra Ri-
 „ tuum Congregatio approbat aliquod of-
 „ ficiam, ut recitandum, certum nobis
 „ & infallibile est, omnes eos, quibus hoc
 „ officium à S. Congregatione recitandum
 „ præcipitur, ab omni errore Juris remo-
 „ tos esse, ac licitè illud, & sine culpæ pe-
 „ riculo recituros, imò ad illud teneri, si
 „ eos S. Congregatio obstrinxerit. Non
 „ tamen certum nobis est & infallibile,
 „ omnes eos, qui ad officium recitandum
 „ præcepto obligantur, obstringi hoc ipso,
 „ ad certò & infallibiliter credendum,
 „ quidquid in isto officio continetur. „ Ita
Papebrochius. Eadem ferè repetit in resp.
 ad exhibitionem errorum fol. 53. item ibidem
 p. 1. fol. 117. Sic D. CAJETANVS tom. 4. in
 opera S. P. Damiani præfat. ad Lect. de Bre-
 viarii Lectionibus s. VBALDI respondet,

non omnia de fide esse, quæ in particulari-
 bus Sanctorum historiis leguntur. Sic
Corb. Khamm contradicit ex parte Lectio-
 nibus 2di Noct. de s. MAGNO in Ecclesia
Eluacensi recitandis; cum enim (*inquit*
p. 3. n. 42.) in hujusmodi Lecti-
 onibus multa narrative, non decisive con-
 tineantur, tales relationes non pariunt fi-
 dem Catholicam, nec ubivis fidem histo-
 ricam.

24. Quam quæso fidem merentur Ca-
 nonicorum Regularium *Windesemensium* pro-
 priæ de s. BENNONE Episcopo *Misnensi*
 Lectiones, in quibus dicitur (BENNO
Hildesimâ Saxonie Civitate oriundus quin-
quennis s. BERNARDO Hildesimensi Epi-
scopo commendatus --- LEONIS PP. NO-
NI auctoritate ab ordine Monastico ad Ca-
nonicum translatus) cum inter officia pro-
pria Ecclesiæ Hildesimensis, etiam ap-
probata, in festo s. BENNONIS die 16.
Junii legatur: s. BENNO propè Goslarium ex
Comitum stirpe prognatus, & sub s. BERN-
WARDO (non BERNARDO) Episcopo in Mona-
sterio S. Michaëlis educatus; suffragantibus
Historicis & veteribus & Neotericis? Nec
 ve-

verum est, eum authoritate Pontificiâ relicto ordine Monastico (quod indicat ly translatus; non enim dicitur quis translatus à statu, sicut nec loco, nisi relicto) suscepisse ordinem Canoniorum Regularium, atquè ideo eundem *DD. Canonici Regulares* ineptè moderno sui Ordinis vestiunt habitu, qualiter depictus cernitur in celeberrima istius Ordinis Canonica *Grawhoffensi*, aliàs *Georgi-Montanâ*, nam habitus iste ante annum 1400. non fuit *Canoniorum Regularium s. AVGVSTINI*, uti manifestè ostendetur infra, nec *s. BENNO* unquam *Goslariæ* Canoniorum Regularium, sed sæcularium Magister erat. rem sic cape:

25. **CONRADVS II.** Imperator, fundator montis *s. GEORGII*, ut dictum *supra s. 1. n. 13.* etiam fundamenta jecerat Ecclesiæ *Goslariensis*, testante chronico *Goslariensi* Dialecto Saxonica conscripto apud *Leibniz tom. 3. pag. 426.* **HENRICVS III. CONRADI** generi & filius (adoptivus) Ecclesiam illam regio cultu absolvit & transtulit Monasterium *s. VALERII* de *Hartesborgh* (verba sunt alterius chronici *Goslariensis* apud eundem *Leibniz tom. 2. p.*

535.) ad locum istum, & eam Ecclesiam per beatissimum Papam LEONEM nonum in honorem S. MARIE & SS. APOSTOLORVM SIMONIS & JVDÆ & C. consecrari procuravit. Chronicon immediatè ante citatum sic habet: I. c. Heinrich de dritte wandelde dat Münster Sanct Valerii wertlicker Canonecke van der Hartesborgh, wente in de stidde, dar id nu licht. Unde düsse heffi se vermiddelst unseme hilgesten Vader deme Pawese Leone in de ere der hilgen Apostolen Simonis unde Juda - - - gewiget laten in syner Fegenwordicheit. sequitur in narratione Monachi Hamerslebiensis apud eundem Leibnitzium tom. 2. pag. 507.

„quam Ecclesiam idem Imperator voluit
 „appellari capellam imperii, & Canonicos ipsius Capellanos Regios. Operam ergo dedit exactam, ut viros tanto honore dignos eidem Ecclesiæ præficeret, siquidem etiam Regni illic sedem constituerat. Electi igitur ex omni ferè Germania viri doctissimi ac religiosissimi, inter quos & venerabilis BENNO, maximis Imperatoris precibus, jubente præfato LEONE PAPA, vix tandem è Monasterio suo (S. Michaëlis Ord. S. BENNE-

„NE-

„NEDICTI Hildesii, ubi tertius Abbas post
 „laudabilissimam trium mensium gubernatio-
 „nem sanctæ quietis amore resignaverat) ex-
 „tractus, ac dictæ Goslariensi Ecclesiæ, no-
 „væquè congregationi Spiritalis Dux ut
 „esset, in Magistrum & Canonicum præ-
 fectus est.

Non ergo *Canonicorum Regularium*, sed
Sæcularium s. BENNO institutus est Ma-
 gister, nec erat ulla Monachatus relin-
 quendi necessitas, cum Monachus possit
 esse universalis usque ad eam Ecclesiæ Epi-
 scopus, omnisquè cleri, imò totius Chri-
 stianismi supremum in terris caput, quid
 ni & particularis Ecclesiæ Canonicus &
 Præpositus? an fortè repugnat, atque
 chimericum est, & Monachum esse & Ca-
 nonicum? Ecce Domini *Canonici Regulares*,
Canonici estis, ut dicitis, & *Monachi*, ut di-
 cetur postea. *Monachi Benedictini* olim
 in *Anglia* plerarumquè Ecclesiarum Ca-
 thedralium & *Infulas* & *Canonicatus* pos-
 sedere, uti authenticè monstrat CLEMENS
 REYNERVS in *Apostolatu Benedictino tract. 1.*
sect. 1. §. 5. & seqq. audiatur & YEPES
Chron. General. ad annum christi 597. sic
 loquens:

26. „Plerasque Ecclesias Cathedrales
 „habebant, & moderabantur *Monachi*
 „*Ord. s. BENEDICTI*, suoquè de cœtu
 „Episcopos legebant, quod propriis locis
 „ostendemus. Qui *POLYDORVM*, *VI-*
 „*GILIVM*, *MATTHÆVM Westmonaste-*
 „*riensem*, *FLORENTIVM MONACHVM*
 „vel parùm terit, in nostras Ecclesias Ca-
 „thedrales, veluti *Cantuariensem* (cui 20. E-
 „piscopatus annexi) *Eliensem*, *Rofensem*,
 „*Witoniensem*, *Ciscestreensem*, *Conventreensem*,
 „*Dunelmensem Wigorniensem*, *Lichelfelden-*
 „*sem*, *Batoniensem*, primo ferè oculorum
 „conjectu incidit. Et paulò superiùs *LEO-*
 „*NE X.* claves tenente liber editus fuit, cui
 „titulus: *Provinciale omnium Ecclesiarum*,
 „in quo hæ Cathedrales ordini *s. BENE-*
 „*DICTI* adscribuntur: *MONREAL*, sive
 „*MONS REGIVS*, Archiepiscopatus in *Si-*
 „*ciliâ*, ubi Monachi ad regulam istius Pa-
 „triarchæ vivunt, & Ecclesiæ Cathedra-
 „lis munia exequentur. Metropolitanæ
 „huic Ecclesiæ Episcopatus *Catanensis*
 „subditus est, ac Monachi eandem nor-
 „mam, quam superiores sequuntur. In
 „*Aquitania Regni Gallie* parte *JOAN-*
 „*NES XXII.* duo Monasteria nostri ordi-
 „nis

„nis in Episcopatus vertit (VAPRACEN-
 „SEM & SARLATENSEM) S. BENEDICTI
 „regulâ ibidem relicta. Idem in Gallia
 „Narbonensi cum illustrissimo Monasterio
 „san ponce de Tomer ab eodem JOANNE
 „PAPA factum; pergit deinde YEPESIVS.

27. „Pauca hæc Monasteria Cathedra-
 „lia sunt, si ad ea compares, quæ ubivis
 „errarum cum S. Regulæ observatione
 „*Canonicorum* ministeria conjunxerunt.
 „Quid opus est multis? primis sæculis
 „tanta hujus regulæ gratia & felicitas fuit,
 „ut in plerisque Ecclesiis Cathedralibus
 „haberet locum, quod in *Britania* minori
 „& majori notavimus, nec non deinceps
 „in Germaniâ faciemus. Vulgus eos, qui
 „extra conspectum in solitudine dege-
 „bant, Monachos, qui verò in Ecclesiis
 „Cathedralibus commorabantur, *Canoni-*
 „*cos* nominabat. Cum autem DIVUS AV-
 „GVSTINVS suæ Ecclesiæ *Canonicis* regu-
 „lam præscripserit (*uti communi errore dici-*
 „*tur*) multis imposuit error, *Canonicos Re-*
 „*gulares* opinantibus, nullos alibi reperiri,
 „nisi de familiâ D. AVGVSTINI. Mox,
 „qui hoc ex fonte biberunt, de pluribus
 „*Episcopis, Pontificibus, itemque innumeris*

„sanctis nostri ordinis conclamârunt, inque
 „spongiam incumbentes ex albo s. P. N.
 „BENEDICTI penitus deleverunt. Ipsi
 „quoque Historici, ut primùm in *Canon-*
 „*cum* inciderunt, quem virtus & doctrina
 „posteritati commendaverat, illicò cala-
 „mum ad manus, virum in syllabum D.
 „AVGVSTINI transcribunt, quasi non in-
 „finiti *Canonici* regulam s. BENEDICTI fuis-
 „sent professi. Ita YEPESIVS, hæc in seqq.
 „fusus probans.

28. Ex simili, putem, errore, stimulan-
 te nihilominus, aut saltem comitante
 præpropere nonnullo excellentiæ pro-
 priæ amore, moderni *Canonici Regulares*
 non tantùm s. BENNONEM dictitant suum,
 sed & plurimos alios tanquam proprios
 suis officiis celebratos, inter quos s. IL-
 DEFONSVS, LEANDER *Hispalensis* Episcopus,
 ZACHARIAS PAPA, ISIDORVS, DVNSTANVS,
 TRVDO &c. &c. &c. fuere *Benedictini*, uti
 non tantùm ex ipsis de iisdem *Benedicti-*
norum Lectionibus propriis à S. Rituum
 Congregatione pariter approbatis, sed
 & YEPESIO, BVCELINO, ARNOLDO,
 WION &c. &c. gravissimis Historicis pa-
 tet. Dissimulârunt hucusquè *Benedictini*
 hunc

hunc errorem, cultum istum suis minimè invidentes sanctis ; ast, si eorum antiquitate & ipsi oppugnantur *Benedictini*, impudent sibi met ipsis *DD. Canonici Regulares*, si hocce strepitu suscitabitur etiam *Papebrochius* quis, haud difficulter ostensurus, ex omnibus propriis, *Canonorum Regularium s. AVGVSTINI* festis, respectivè vix aliqua ipsis remanere ; certè enim, si inelytus status *Petrinus* & *ordo Benedictinus* suos sibi solis repetunt *SANCTOS*, continget ferè *DD. Canonicis Regularibus*, quod in fabula *Monedule* alienis plumis ornatae. Advertere hic oportet, dicente *DANIELE PAPEBROCHIO*, *comment. N. 38. pœnam gravissimam mereri illos, qui talia falsa scienter offervunt S. Congregationi.*

§. IV.

Solvitur objectio ex antiquitate regulæ petita.

29. *Objicies 3tio* : Antiquitas ordinis desumenda est ab antiquitate regulæ, quæ est ordinis anima, sed regula *Canonorum regularium* ordinis *S. AVGVSTINI* est *Regulâ Benedictinorum* antiquior, utpote scripta
à s.

à s. AVGVSTINO, cujus mors s. BENEDICTI Nativitatem annis 50 antecessit, ergo & ordo *Canonicorum regularium* est antiquior ordine s. BENEDICTI.

Resp. D. desumenda est ab antiquitate regulæ formaliter & ut approbatæ, C. materialiter & non approbatæ, N. sed regula *Canonicorum regularium* est antiquior materialiter & non approbata, C. formaliter & ut approbata, N. Regulam enim s. AVGVSTINI ante sæculum undecimum non esse approbatam, patet, quia ante illud nullum hujus approbationis, nec in Bullis summorum Pontificum, nec in Conciliis, nec in aliis literis quibusdam authenticis invenitur vestigium; & primùm sub VRBANO II. post annum 1087. in Bullis Pontificiis, ac deinceps in Conciliis teste MABILLON in replicâ fol. 54. primùm RHEMENSIS annô 1131. regulæ AVGVSTINIANÆ fit mentio; deinde *Lateranensi* sub INNOCENTIO II. annô 1139. Et utrobiquè scil. in priore *Canone* 6. posteriori *Can.* 26. MONACHI BENEDICTINI *Canonicis Regularibus*, & regula s. BENEDICTI regulæ s. AVGVSTINI præponitur, quod & factum in **Conc. MEDIOLANENSI** annô 1287. NARBO-
NENSI

NENSI 1214. COLONIENSI 1442. & aliàs ferè semper. imò & ipso in jure *Can. pernitiosam* 18. qu. 2. & *cap. de statu Monachorum* & *Canonicorum regularium*, qui ordo nominandi *præcedentiam* denotat.

30. Requiritur autem ad universalem valorem regulæ, approbationem Pontificium, cum communi Canonistarum docet BORDONVS in *Theat. præced. n. 245.* & apud TAMBVR. *de jur. Abb. tom. 1. disp. 25. q. 1. n. 258.* & *n. 256.* ex BVRCARDO in *Summa L. 8.* probat ANTONIVS MASSA GALLESIVS per *Concilia, Aurelianum, Moguntinum, Triburiense & Toletanum*, atque per *Canones plurimos*, esse prius approbatam regulam s. BENEDICTI, asseritque *n. 58.* Doctores præsupponere pro indubitato, quod tempus approbationis regulæ per sedem Apostolicam factæ tribuat & *prælationem & præeminentiam* ante alias postea approbatas, non autem tempus institutionis regulæ, quod pluribus probat CORBIN. KHAMM *p. 3. Hierarch. August. relat. 1. observ. 2. n. 168.* & *sqq.*

31. Dixi in responsione, s. AVGVSTINI regulam esse antiquiorem non formaliter, sed materialiter tantum, quamvis enim id, quod
mo-

modò dicitur *regula*, sit conscriptum à S. P.
 AVGVSTINO, non tamen ut *regula* aliqua
 alicujus *ordinis*, nec tanquam *regula* fuit
 unquam data *Canonicis*; sed vixit S. AVGV-
 STINVS cum sui Monasterii Clericis se-
 cundum normam Apostolorum, sequè eis
 præbuit *vivam regulam vitæ clericalis*. POS-
 SIDON. *in vita S. AVGVSTINI cap. 5.* sic ha-
 bet: „Monasterium intra Ecclesiam mox
 „instituit, & cum Dei servis vivere cœpit
 „secundum modum & regulam sub S. AN-
 „CTIS APOSTOLIS constitutam: maxi-
 „mè, ut nemo, quicquam proprium in illa
 „Societate haberet, sed eis essent omnia
 „communia, & distribueretur unicuique,
 „prout cuique opus erat. „ Vixerunt er-
 go *Clerici S. AVGVSTINI* non secundum re-
 gulam ab IPSO conditam, sed secundum re-
 gulam ab Apostolis constitutam, quæ ma-
 ximè consistebat in modo communis vi-
 tæ. „ Nequè verò absurdum est (ait PRO-
 „SPER STELLARTIVS apud HÆFFTE-
 „NUM l. 1. tract. V. disq. 1.) monasterium à
 „DIVO AVGVSTINO conditum sine pe-
 „culiari scriptâ vivendi normâ dirigi.
 „quâ namquè regulâ olim in ÆGYPTO &
 „PALÆSTINA Cœnobitæ simul & Eremi-
 „tæ

„tæ fuerunt usi sub ANTONIO & HILARIO-
 „NE? quibus legibus subditi *Bethlehemitici*
 „HIERONYMO, *Mediolanenses* SIMPLICIANO
 „& AMBROSIO? nullane VIRIS tam REGV-
 „LARIBVS fuerit regula? nulla, quod lega-
 „tur, præter Apostolicos actus & Evan-
 „gelium.„ Moderna autem *Canonicorum*
Regularium regula est Epistola à s. AVGV-
 STINO Monialibus data, quibus ejus so-
 ror PERPETVA præerat. Ita præter plu-
 res à YEPES tom. 2. *Chron. gen. ad annum 615.*
 citatos, & præter CRVSENIUM de *antiquitate*
Ord. s. AVGVSTINI fol. 52. Regulam s. AV-
 GVST. non habuisse *Canonicos Regulares* an-
 te annum 1000 affirmantem, tenent ex
Benedictinis ipse YEPES l. c. MABILLON in *gem.*
Apolog. REYNERVS in *Apostolatu Benedictino*
tr. I. sect. I. fol. 160. HVGGO MENARDVS, RAN-
 BECK *Calend. Bened.* EGGER in *Idæa Ord. p. 5.*
fol. 305. & sqq. Ex aliorum Ordinum scri-
 ptoribus, BELLARM. de *Scriptoribus Eccl. fol.*
122. & sqq. RODRIQ. tom. I. q. 3. a. 1. DV-
 BOIS in *Auctario Hist. Parisiens.* HENSCH-
 NIVS & PAPEBROCHIVS in *Act. SS. ad*
diem 8. April. fol. 777. apud PAPEBROCHIVM
 in *resp. ad exhibitionem errorum art. 13.* STEL-
 LARTIVS *Ord. Erem. s. AVG. NICOLAVS*

DES NOS, frequenter ab ipso COMMENTATORE pro se citatus, scribens, anno 1674. nemine ex suis contradicente, probantibus verò duobus è SORBONA Doctoribus, ad hoc à Facultate Theologica deputatis. LANDMETER *Canonicus Regularis præmonstratensis*. GALLONIUS *apol. contra Belotum*. VALENTIA *tom. 3. disp. 3. q. 10. p. 5.* sic autem. Ex Germanis Scriptoribus *Canonicorum Regularium* idem docent NEBRIDIVS à *Mundelheim*, GEROHVS *Præpositus Reicherspergensis*, WERLINVS *Præpositus Diessensis*, WILLIBALDVS MAIR *in vita s. AVG. quorum testimonia fusiùs videri possunt apud CORB. KHAMM. p. 3. rel. I. num. 83. & seqq.*

32. CONFIRMATVR: S. GREGORIUS MAGNVS regulam S. BENEDICTI confirmans, sic dicit; “EGO GREGORIUS &c. „legi regulam, quam ipse sanctus (BENEDICTVS) manu propriâ scripsit, laudavi eam, & confirmavi in S. Synodo, & „per diversas partes ITALIÆ, & ubicunque latinæ literæ legerentur præcepi, „ut diligentissimè observarent, quicumque „ad conversionis gratiam accessuri essent „usque ad finem mundi.” Reperitur hæc

hæc confirmatio in BVLLARII CASSI-
NENSIS tom. I. fol. f. Unde sic licet di-
scurrere: Si S. AVGVSTINVS suæ Eccle-
siæ dedisset regulam, quam habent mo-
dèrni *Canonici Regulares*, hæcquè tempo-
re S. GREGORII fuisset in usu, hanc istâ
Regulæ Benedictinæ confirmatione S. GRE-
GORIVS tanquam minùs congruam, ac-
cedentibus ad conversionem (quod et-
iam faciunt *Canonici Regulares*) proscripsis-
set, quia præcepit, ut quicunque ad con-
versionis gratiam accessuri essent, *Bene-
dictinam* observarent regulam, atqui dici
non potest, SVMVM PONTIFICEM S.
AVGVSTINI tanti Doctoris regulam im-
probâsse, ergo ista non fuit data *Canoni-
cis*, aut saltem non propagata. quod &
inde evincitur, quia teste JACOBO VA-
DIANO, præfat. ad tractat. 3. rerum Aleman-
nicarum, à Pontificatu istius GREGORII
MAGNI, trecentis annis non alia in Ale-
mannia in usu fuit regula, quàm S. BENE-
DICTI. HYACINTHVS de Graveson in
bist. Eccles. tom. 3. p. m. 63. & 131. tom. IX.
pag. 136. & 137. refert, octavo sæculo regu-
lam S. BENELECTI in Gallia, Germania,
Italia & Anglia, primas tenuisse, ideoquè

factum, ut omnes in Occidente Monachi, qui ante hæc sequebantur regulas à Sancto CÆSARIO, HONORATO, AVRELIANO, MARTINO, COLVMBANO, CASSIANO & aliis conditas, relictis hisce regulis, unam s. BENEDICTI regulam fuerint amplexi, hæcquè sæculo nono sola in Cœnobijis dominaretur; videatur etiam CONCIL. AQVISGRANENSE *cit. supra n. 37.*

DICES I. cum PENNOTO *hist. trip. l. 1. cap. 18. n. 2.* Ipse AVGVSTINVS fatetur, se Clericis secum viventibus leges nonnullas scripsisse, hoc enim verba ejus redolent, *in 1. serm. de communi vitâ Clericorum, exarata; noveram enim & novi omnes, qui mecum viverent, nôsse propositum nostrum, nôsse legem vitæ nostræ.* Et POSSIDIVS cap. 15. cum ait: quod *indisciplinationes suorum & transgressiones à regula arguebat,* & supra cap. 5. cum ait: quod *cum servis Dei cœpit vivere in Monasterio, secundum regulam sub Sanctis Apostolis constitutam;*
 „ Quid enim aliud ipsa B. AVGVSTINI re-
 „ gula, nisi eadem regula Apostolica, quæ
 „ ante sine scriptura servabatur, in scriptis
 „ redacta? & sanè quis Credat B. AVGV-
 STI-

STINVM, qui paucis fœminis in Mo-
 nasterio degentibus Regulam scribere
 voluit, *suos Clericos*, cum quibus 40. cir-
 citer annis in communi vixit, quorum
 instituendorum, vel potiùs ad exemplar
 vitæ apostolicæ reformandorum curam
 præcipuam mente gerebat, quorum
 plures adhuc vivens, Ecclesiis regendis
 & Monasteriis instituendis, in diversis lo-
 cis Presbyteros & Episcopos dedit, sine
 regulâ scriptâ relinquere voluisse,,? ita PEN-
 NOTVS.

Resp. ad textum ex S. AVGVSTINO ci-
 tatum, non loqui ibi AVGVSTINVM, nisi
 de lege & regula, quæ ex Actis Apostolo-
 rum colligitur, quod ipsum satis declarat,
serm. de vitâ clericorum, qui incipit: propter
quod volui; in quo ait: "Nos omnes, aut
 penè omnes, sic nos vivere in eâ domo,
 quæ dicitur domus Episcopi, ut quan-
 tum possumus, imitemur eos Sanctos,
 de quibus loquitur liber actuum Aposto-
 lorum: nemo dicebat aliquid proprium,
 sed erant illis omnia communia,, & alte-
 ro sermone, qui incipit: *charitati vestræ,*
 similia habet: "quomodo vivere veli-
 mus, quomodo Deo propitio jam vi-

„vamus, quamvis de Scriptura Sacra mul-
 „ta noveritis, tamen ad commemoran-
 „dos vos, ipsa de libro actuum Apосто-
 „lorum lectio recitabitur, ut videatis,
 „ubi descripta sit forma, quam desidera-
 „mus implere.

Ad I. quod allegatur ex POSSIDIO.
 Resp. POSSIDIUM sic habere: *à regulâ re-
 ctâ & honestate.* non ergò loquitur de re-
 gulâ à S. AVGVSTINO scriptâ. quinimò
 ex illo 25. capite, ubi domesticam S. AV-
 GVSTINI disciplinam cum suis *Clericis*
 POSSIDIUS describit, argui posset, eos
 ibidem non usos esse eâ, quæ nunc habe-
 tur S. AVGVSTINI, regulâ. ibi enim poena
 jurantis commemoratur, nempe *ut unam
 de statutis perderet potionem*; numerus
 enim erat suis secum commorantibus &
 conviventibus poculorum præfixus; hoc
 autem in regula non habetur. quod veri-
 simile non est ab AVGVSTINO omissum
 fuisse, si propriam, juxta quam cum suis
 vivebat, scripsisset regulam.

Quod 2dò dicitur ex POSSIDIO, verè
 insinuat aliam à S. AVGVSTINO non præ-
 scriptam regulam, sed contentos fuisse
 Lectione illâ ex Actis Apostolorum recita-
 tâ,

tâ, quam solam, ut vidimus, *Clericorum* fuorum vivendi formam objicit, vel ignorantibus vel perscrutantibus.

Ad rationem, quam addit PENNOTVS, jam constat ex dictis, novum non esse, si absquè scriptis regulis suam s. AVGVSTINVS, priscorum patrum more, sc. (MARTINI *Turonensis*, SIMPLICIANI, HIERONYMI) regeret congregationem, nimirum, ut annotavit STELLARTIVS, *lex viva erat AVGVSTINVS presentibus, absentibus verò fœminis scriptam dedit legem, & verò sine illa, ut ipse AVGVSTINVS ait Epist. 109. Sanctimoniales in Monasterio per multos annos & numero & ætate creverant, sine illa eruditæ, sine illa velatæ, sine illa multiplicatæ erant vid. HÆFFT. l. 1. tract. v. disq. 1.* Porro, ut demonstratur, non fuisse sententiam, etiam inter ipsos *Canonicos Regulares* communiter receptam, regulam à s. AVGVSTINO conditam, & per GELASIVM I. (de quo §. seq.) esse propagatam, fidem facit *Antiquarium Monasticum NEBRIDII à Mundelheim Canonici Regularis in Austria*, qui recitatâ eâ opinione, ait eam valdè esse incertam; *Sed hæc ipsa res incerta est; mirum*

enim, si tamdiu fuit, in Conciliis nusquam eius fieri mentionem, sicut regulæ s. BENEDICTI, cum non rarò fuisset occasio. ita Vir sinceræ fidei satis testatur, se non adeò convictum de regulæ suæ antiquitate.

33. DICES 2. Cum COMMENTATORE fol. 4. regulam s. AVGVSTINI, nullâ indignis approbatione, cum ante CONCIL. LATERANENSE fuerit instituta per s. AVGVST. Episcopum, qui legitime id ante illud Concilium facere poterat tanquam *Ordinarius*.

Resp. Ante CONCIL. LATERANENSE potuit quidem Episcopus pium aliquod collegium vel statutum in suâ Diœcesi approbare, *Can. 209. q. 3. Et cap. 2. de constit. in 6.* non tamen regulam universalem. quia potestate approbandi vel ferendi leges in omnes fideles, vel pro aliquo communi in Ecclesia, statu solus pollet PAPA. *Can. 2. dist. 22. can. 14. q. 3. vid. etiam cap. Unicum de voto Et voti redemptione in 6. CARD. de LVCA. Theatr. verit. tom. 1. de regular. discurs. 61. n. 6. YEPES chron. gen. ad an. 615. CARAMVEL de Cisterc. præc. fol. 61. LESS. l. 2. C. 41. dub. 1. Fr. EMANVEL RODERIC. tom. 1. qq. regul. q. 1. a. 2. BARTHOLOVS in L. Sodales ff. de Colleg. illic. lit.*
F.

F. PANORM. in cap. fin. X. de relig. dom. & Concil. 55. part. 1.

34. INS. Cum EODEM l. c. omnes regulæ ante Concilium Lateranense erant ipso jure approbatæ per cap. fin. de relig. dom. & GLOSSA in cap. un. §. ult. eodem tit. l. 6. pro quo etiam est textus in Can. Parsimoniam: Resp. In isto Cap. fin. excerpto ex Concilio Lateran. sub INNOCENTIO III. anno 1215. celebrato, non dicitur, omnes regulas ante illud CONC. ipso jure fuisse approbatas; sed tantum ibi statuitur, ut, quicumque ad religionem converti voluerit, unam de approbatis assumat. Similiter qui voluerit religiosam domum de novo fundare, regulam & institutionem accipiat de approbatis.

Nec favet GLOSSA in cap. un. §. penult. de religios. dom. in 6. nam ex ea notandum est, "quod GREGORIUS X. anno 1271. „PAPA creatus, in CONC. GEN. LVGDV- „NI noluit aliquem mendicantium ordi- „nem dimittere (GLOSSA permittere) „nisi Prædicatores & Minores: de non Men- „dicantibus tres: Cisterciensem & Ordinem „Nigrorum, & de Templariis & Hospitalariis „unum ordinem facere. Hanc tamen

„voluntatem suam pro eo tempore su-
 „spendit: Sic enim (ait GLOSSA) dicebat
 „litera: in suo statu volumus permanere,
 „donec de ipsis fuerit ordinatum, inten-
 „dimus siquidem tam de *illis*, quàm de re-
 „liquis etiam *non mendicantibus ordinibus*,
 „prout animarum saluti & eorum statui
 „expedire videbimus, providere. At
 „GREGORII intentum BONIFACIO
 „VIII. non placuit exequi: idcirco hoc
 „(id est, verba primùm citata) detrahit,
 „ait GLOSSA, BONIFACIUS de CONCI-
 „LIO GREGORII; ac præter *Prædicato-*
 „*res, & Minores*, etiam *Ordines Eremitarum*
 „*S. AVGVSTINI & Carmelitarum* in *solido*
 „(GLOSSA aliàs *solito*) statu voluit perma-
 „nere.” Quis extorquebit ex ista GLOS-
 SA, omnes regulas ante CONCIL. LATE-
 RAN. ipso jure censi approbatas? videatur
Caput, videatur GLOSSA.

Contrarium autem inde, & ex *C. quo-*
rundam: colligitur hoc modo: *Ordo Ere-*
mitarum S. AVGVSTINI, uti patet ex di-
 cto *cap. unic. §. sanè*. fuit ante CONCIL.
 LATERANENSE, & tamen à BONIFA-
 CIO VIII. in eodem *6. Decret. cap. quo-*
rundam 24. de elect. *Ordo prædicatorum præ-*
 fer-

fertur *Eremitis* s. AVGVST. quia, ut ait GLOSSA, antiquior fuit ejus institutio, & (ponitur in margine) confirmatus ab HONORIO III. anno 1216, ergò licet detur, regulam s. AVGVSTINI vel AVGVSTINIANORVM præcessisse CONCILIVM AVRELIANENSE, præcisè per hoc, deficiente approbatione, nulla ei conceditur prælatio, nullus juris effectus.

35. Et CANON. *Parsimoniam* 5. dist. 41. miram patitur violentiam à COMMENTATORE, dum huc adducitur: desumptus est hic CANON ex *cap. ult.* CONC. GANGRENSIS habiti anno 328. ante tempora s. AVGVSTINI, ubi approbatâ parsimoniâ vestium, dissolutione non receptâ sive reprobatâ, agitur de oratoriis, his verbis: „Et domus Dei honoramus & conventus, qui in illis fuerint, tanquam sanctos, & utiles recipimus, pietatem in privatis domibus non concludentes, sed omnem locum in nomine Dei ædificatum honorantes, & congregationem in Ecclesiâ factam ad utilitatem communem recipimus, & bona opera, quæ super vires (in priscâ versione habetur: quæ juxta vires) in fratres pauperes exer-

„centur, secundum Ecclesiasticas traditio-
 „nes beatificamus, & omnia, quæ conve-
 „niunt traditionibus Apostolicis, & sancta-
 „rum scripturarum præceptis, in Ecclesia
 „fieri exoptamus.” Ubi fidelium con-
 gregationes, sive conventus in oratoriis
 ad orandum, & distribuendas (more pri-
 stino) eleemosynas instituti approbantur,
 & laudantur, uti patet. Et GLOSSA di-
 cit: *argui ibi contra illos, qui dicunt, melius
 esse orandum in privato loco, & non coram ho-
 minibus, quàm in Ecclesia.*

Quomodo ergo ex isto CANONE pru-
 denter inferri potest: ergo ante CONCIL.
 LATERANENSE omnes regulæ erant
 approbatæ? cur non & infertur, regulam
 s. AVGVSTINI jam esse approbatam, an-
 tequam conderetur à s. AVGVSTINO?
 quia CANON iste jam emanaverat ante s.
 AVGVSTINVM: sed etiam hoc datô: sc.
 omnes regulas generaliter isto CANONE
 esse approbatas, nec unciam tamen juris
 exinde obtinent *Canonici regulares* præ BE-
 NEDICTINIS specialiter prius approba-
 tis, sicut nec *Eremitæ AVGVSTINIANI*
 obtinuerunt præ *Dominicanis*.

36. INS. Cum COMMENTATORE fol.

4.5.

4. S. GELASIVS PP. omnia legitima s. AVGVSTINI scripta expressè approbavit, inter quæ continebatur regula sub titulo sermonis tertii *de communi vitâ clericorum*; ergo GELASIVS etiam approbavit regulam, quia, qui totum approbat, singula membra comprehendit. *Leg. si quod earum § L. si is, qui ff. de rebus dubiis.*

Resp. I. N. Suppositum, s. AVGVSTINVM unquam *Canonicis* regulam dedisse, quomodo ergo talis potuit à GELASIO approbari? neque enim unquam demonstrabitur, ipsum s. AVGVSTINVM *de communi vitâ clericorum agere de regulâ* à se peculiariter scriptâ, inquit PAPEBROCHIVS *f. i. in resp. ad exhib. errorum p. 2. a. 13. n. 84.*

Resp. 2. N. Conseq.; infertur enim nihil, quia nimium, nam probaretur etiam ss. BASILII & HIERONYMI regulas in eodem *Can. f. Romana Ecclesia dist. 15.* esse approbatas, quoad effectum juris, cum tamen regula s. HIERONYMI tanquam approbata nullibi, admittantur, & BASILIANI non multis ab hinc annis cum BENEDICTINIS in *Hispania* de præcedentiâ contendentes non ad istum CANONEM,

NEM, nequè ad antiquitatem suæ institutionis, confugiebant, sed specialem regulæ suæ inquirebant approbationem. Item sequeretur; si nunc ex aliis aliorum ss. PP. in eodem CAN. approbatis opusculis v.g. CYPRIANI, HILARII, AMBROSII &c. aliqua vitæ christianæ norma desumeretur, foret ista hōc ipsō tanquam regula approbata, quiquè eam sequerentur, componerent ordinem in Ecclesia approbatum, nec ageretur contra *cap. fin. de Relig. dom. cit. n. 34.* assumeretur enim aliqua regula de approbatis, approbato enim toto, approbantur & singula membra. Sicquè ingenti ORDINVM confusioni data esset occasio: unde.

Resp. 3. In dicto CANONE approbari opera S. AVGVSTINI, sicut & ALIORVM PP. tantum quoad hoc, quod utiliter possint legi, & nihil in eis contineatur, quod sit contra fidem, & bonos mores, ut patet ex contextu totius CANONIS. hinc

Resp. 4. Axioma illud: *qui totum approbat, singula membra comprehendit*: intelligendum est, solummodò in eo sensu approbari membra, in quo approbatur totum; *Sensum enim, non verba non verba con-*
sider-

fiderare debemus. Cap. præterea 8. de verb. signif. & intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi: cap. intelligentia 6. eod. tit. cum ergo totum, sc. omnia opuscula
 S. AVGVSTINI à GELASIO non approbentur, nisi ut sana in fide, ita & pars ista quam dicunt modò regulam.

Lex *Si quod earum* cit. à COMMENTATORE teste CORB. KHAMM. nec in digestis, nec in codice reperitur, sicquè venditantur umbræ.

37. INS. CVM COMMENT. fol. 13. n.
 38. antiquus rerum Gallicarum Historicus AYMONIVS l. 5. hist. c. 10. & 17. de constitutionibus in CONC. AQVISGRANENSI sub LVDOVICO PIO pro *Canonicorum Regularium* generali reformatione dicit: fuisse necessarium, ut S. AVGVSTINI regulæ adderentur statuta, cum illa sit admodum generalis, nec ad particularia descendat.

Resp. Cum CORB. KHAMM. p. 3. fol. 80. COMMENTATOREM fallere. etenim AYMONIVS (non AYMONIVS) nec in citatis Locis, nec alibi in suo opere vel verbulum habet de *Canonicis Regularibus*, nec de regula S. AVGVSTINI, nec statu-

statutis eidem addendis. CONCIL. AQUIS-
 GRANENSE alterum anno 836. sub LVDO-
 VICO PIO celebratum regulam *Canonico-
 rum & Monachorum* determinat his ver-
 bis: " *Canonici* secundum id, quod conti-
 netur in libro, qui de eorum vitâ colle-
 ctus est, religiosè converſentur; *Monachi*
 verò secundum regulam à D. BENE-
 DICTO traditam unanimiter, quantum-
 cunque possibile est, ejus religionis re-
 gularem vitam in omnibus sectentur,"
 apud THOMASS. p. 1. fol. 709. & YEPES
 tom. 2. fol. 57. Quare ibi sæculo IX. re-
 gulæ s. AVGVSTINI nondum erat men-
 tio, nec *Regularibus* alia, quàm regula s.
 BENEDICTI erat præscripta. vide dicta
 supra de GEROHON. 19. & 9.

38. DICES 3. *Facultas Parisiensis* da-
 mnavit Sententiam *Erasmi* dicentis: re-
 gulam s. AVGVSTINI solis foeminis esse
 scriptam. Item *Valentinus* dicit, sacrum
 officium jussisse, deleri illud figmentum
Erasmi. Item *Suaret. tr. de variet. relig. l.*
2. c. 8. dicit, istam censuram *Erasmi* ab
 omnibus viris piis meritò damnatam.

Resp. *Facultatem Parisiensem* non da-
 mnâsse istam sententiam *Erasmi*, sed hanc
 sc.

sc. tempore S. AVGVSTINI religiosos non
 vovisse, & neque S. AVGVSTINVM, ne-
 que eas, quas rexit personas NB. *Monachis-*
mus professas. Idem dicendum ad te-
 stimonium *Valentini*: certum enim con-
 tra hæreticos est. S. AVGVSTINI tem-
 pore in *Oriente* vota jam esse facta, ait
 namque S. AVGVST. *tom. 8. in ps. 75. circa*
finem. “Unusquisque Deo, quod vovet
 „ si respicit retrosum, malum est: nescio,
 „ quæ castimonialis nubere voluit, quid
 „ voluit? quod & virgo quælibet. quid
 „ voluit? quod & Mater ipsius, aliquid
 „ mali voluit? mali planè, quare? quia jam
 „ voverat Domino Deo suo &c.” Simi-
 liter & *Monachismus* S. AVGVSTINO, ejus-
 què Discipulis non esse negandum, con-
 stabit ex dicendis §. 6. n. 46. & C. 2. §. 4.
 n. 87. 88.

Ad SVARETZ respondet PAPEBRO-
 CHIVS *l. c. fol. 30.* “in historicis SVAREM
 „ non esse comparandum cum BELLAR-
 „ MINO, cujus in libro de *scriptoribus* lo-
 „ cum (sc. *ex tribus regulis sola tertia est S.*
 „ AVGVSTINI, *sed fœminis data, non viris*) si
 „ præ oculis habuisset, cavisset utique ab
 „ omnibus piis doctisque viris doctissimi
 pi-

„piïssimiquè CARDINALIS sententiam da-
 „mnatam dicere „ idem ibid sc. *in resp.*
ad exhibit: errorum p. 2. fol. 30. sic loquitur:
 „SS. THOMÆ, ANTONINO, VINCEN-
 „TIO, ANTONIO, PATAVINO item
 „GRATIANO, CAJETANO, ALANO si-
 „milibusquè mediï ævi *scriptoribus* aut *Ec-*
clesiasticis (existimantibus, regulam s.
 „AVGVSTINI ab ipso esse viris datam)
 „nulli dedecori esse, ignorâsse aliquid suâ
 „ætate ignotum, & magno utique studio
 „hisce ultimis sæculis productum, proba-
 „tumquè.

§. V.

Canonici Regulares non derivantur à S. Augustino.

39. OBJICIES 4. *Ordo Canoniorum Re-*
gularium derivatur à S. AVGVSTINO, er-
 gò est antiquior ordine S. BENEDICTI.
 probatur An. ex Historiâ: S. AVGVSTI-
 NVS in sua Hipponensi Ecclesia aliquam
Clericorum Regularium communitatem in-
 stituit, ex qua GELASIVS I. ad summum
 Pontificatûs apicem electus anno 492.
 natione fuit *Africanus*, VALERII imme-
 diatè

diatè ante s. AVGVSTINVM in *Hippo-*
nensi Episcopatu antecessoris filius, eratquè
s. AVGVSTINI Discipulus, ac Consequen-
ter *Canonicus Regularis*. GELASIVS iste
tempore s. LEONIS, si non etiam priùs,
in Italiam profectus, ROMAM appulit,
ROMÆ verò in *Ecclesia Lateranensi Cano-*
nicos Regulares, tamquam suos consodales
instituit, qui ibi usque ad BONIFACIVM
VIII. octingentorum annorum spatio per-
manserunt, & tandem per posteros insti-
tutum s. AVGVSTINI ad modernos *Cano-*
nicos Regulares traduxerunt. Atque hanc
narrationem veritati innixam approbavit
PIVS IV. in Bullâ, in favorem *Canonicorum*
Lateranensium contra *Monachos BE-*
NEDICTINOS Cassinenses expeditâ ROMÆ
18. Jan. 1564. præterea hujus narrationis
veritatem *Breviario Canonicorum Regula-*
rium Lateranensium à PIO V. approbato
insertam reperies. demùm regulæ s. AV-
GVSTINI antiquitatem præ regulâ s. BE-
NEDICTI tam authoritas Eminent. S. R.
E. Cardinalis JOANNIS BAPTISTÆ CI-
CADÆ, quàm relatio *Venetis* anno 1584.
impressa probat. *Ad hæc fundamenta non*
in juris, sed facti quæstione consistentia.

40. Resp. I. GELASIVM non AFRVM, sed *Romanum* natum fuisse; ipse enim GELASIVS Patriam suam optimè noscens, se ipsum talem scribit *Epist. 4. ad ANASTASIVM Imp. apud LABBE tom. 4. columnâ 1182. & apud OLDOINVUM ad annum 492. his verbis: quia gloriose fili, te, sicut Romanus natus Romanum Principem amo, solo, suspicio. Nec dicas cum BARONIO: GELASIVM se vocare Romanum natum, sicut PAVLVS Tarsensis se dixit Civem Romanum act. 22. nam contra est: Civem Romanum se vocat PAVLVS, quia ejus Patria jus municipale à Romanis habebat, & amplissimis Juribus à Romanis erat ditata; nil tale constat de Civitate Hipponensi; & datô hóc, posset quidem GELASIVS se dicere Civem, non tamen natum *Romanum*, quia nativitas appellat locum partûs. Accedit, quòd teste MABILLON in replicâ fol. 6. in Conciliorum margine solerter adnotatâ legantur hæc verba: *Romæ natus.**

Resp. 2. VALERIVM S. AVGVSTINI in *Cathedra Hipponensi* antecessorem, non esse patrem ipsius GELASII, nam, ut dicit MABILLON in apol. si GELASIVS fuisset filius istius VALERII, debuisset nasci ante

ante annum 392, quô tempore erat Episcopus *Hipponensis*, adeoque debuiſſet eſſe major plùs, quàm 100 annis, quando fuit promotus ad CATHEDRAM S. PETRI, quod accidit anno 492. nempe 26. annis post mortem S. AVGVSTINI, Quis hoc crediderit? iſtas *Canonicorum Regularium* ſuppoſitiones falſas eſſe, ſufficienter agnovit CARACCIOLVS in ſuis *Eccleſiæ Neopolitaneæ monumentis*, pag. 320. Tamen his datis.

Reſp. 3. Negando, GELASIVM S. AVGVSTINI Diſcipulum fuiſſe *Canonicum Regularem* ex dictis §. I. & ex MABILLON in *repl. fol. 14.* ubi ex libello, cui titulus eſt: *Reſponſum pro Abbate S. GENOVEFÆ*, refert: quod P. GENERALIS *Canonicorum Regularium Congregationis FRANCIE* fratribus PISONIO & DANÆO, BONIFACIVM *presbyterum Hipponenſem* fuiſſe *Canonicum Regularem* ſub Sancto AVGVSTINO, aſſerentibus reſponderit, eo tempore *Canonicos nondum diviſos fuiſſe in Regulares & Sæculares*, nec votis ſe obſtrinxiffe, & BONIFACIVM *ſimplicem Canonicum Eccleſiæ Hipponenſis* fuiſſe, id eſt, *Canoni iſtius Eccleſiæ inſcriptum.* Conſequenter GELA-

SIVS non potest dici, transtulisse *Canonicos Regulares* S. AVGVSTINI ad Ecclesiam *Lateranensem*. Hinc

41. Resp. 4. Negando, à GELASII tempore *Canonicos Regulares* fuisse in Ecclesia *LATERANENSI* usque ad BONIFACIVM VIII. patet ex dictis, & mox dicendis patebit: S. BENEDICTVS ipse (qui jam sub GELASIO I., referente FORESTI, ex latebris sublacensibus orbi coepit clarescere) postquam constructo *CASSINENSI MONASTERIO* interfuerat *Lateranensi Concilio*, sive Romano anno 530. à BONIFACIO II. vocatus, & exoratus Monachorum *Coloniis* (ait BVCELINVS in *nucl. universalis Hist. ad annum 531.*) instruxit omnes urbis Ecclesias, & inter illas *Lateranensem* incoluit, postea præficiens illi ex Discipulis suis Abbatem VALENTINIANVM tempore S. GREGORII M. vitâ sanctè functum.

Quem verè huic Ecclesiæ *Lateranensi* præfuisse, ipse S. GREGORIUS irrefragabili suo testimonio asseruit l. 2. *Dialog. in principio*: „Hujus (S. BENEDICTI) ego „omnia gesta non didici, sed pauca, quæ narro,

„narro, quatuor Discipulis ejus referenti-
 „bus, agnovi; CONSTANTINO, sc. Re-
 „verendissimo valdè viro, qui ei in Mona-
 „sterii (CASSINENSIS) regimine succes-
 „sit, VALENTINIANO quoquè, qui an-
 „nis multis *Lateranensi* Monasterio præ-
 „fuit &c.” Cui (ut recenset MARCVS
 ANTON. SCIPIO *in elogiis Abbat. Cassin.*)
 successit GREGORIUS, GREGORIO THEO-
 DORVS sanctus, s. THEODORO JOAN-
 NES, JOANNI LEO, LEONI VRSVS,
 VRSO AGAPITVS &c. &c. omnes abba-
 tes BENEDICTINI *Lateranenses*. Sic &
 testatur *Benedictina Patrum* anno 1520.
 impressa c. 53. *in Ecclesiâ Constantinianâ,*
quæ & Lateranum Palatium vulgariùs dicitur,
primum post s. ERASMVM (Ecclesiam in
ædibus paterniss. PLACIDI constructam)
Monachi illi prædicti (sc. s. BENEDICTI)
inhabitaverunt &c. &c. Audiatur & PAV-
 LINVS Doctor *Parisiensis* apud ANGE-
 LVM *de nuce, chron. Cassin. n. 1819.* testificans :
 „Vivente adhuc s. P. BENEDICTO, RO-
 „MÆ vigente cœlestis Patriæ desiderio,
 „omnes Ecclesias titulas, atquè collegia-
 „tas Monachales factas fuisse. Quin imò
 „B. PETRI Ecclesiam tribus Monacho-

„rum collegiis, & eorum frugè vitâ ador-
 „natam, unum dictum S. STEPHANI, al-
 „terum S. JOANNIS & PAULI. 3tium S.
 „MARTINI. sic apud *Lateranum* SS. PAN-
 „CRATII, JOANNIS BAPTISTÆ &
 „EVANGELISTÆ.„ Ita citatus author &
 præter alios multos CAJETANVS, MAR-
 GARINVS, MARCHESIVS.

Monasterio *Cassinensi* à Tyranno LONGOBARDORVM subverso, S. BONITVS Abbas *Cassinensis* quintus cum fratribus ad *Lateranense* Monasterium confugit, ex quo quotannis duodecim monachi ad *Cassinense* monasterium in custodiam Corporis S. BENEDICTI sunt missi, donec CASSINO restauratô annô D. 719. GRËGORII PP. II. 4tô, eidem S. PETRONAX Abbas præficeretur, cui & 32. annos præfuit, videatur etiam ARNOLDVS WION *lig. vit. l. 1. c. 3. § 5.*

42. Confirmatur responsio ex sermone S. STEPHANI III. PP. habito in CASSINO præsentibus Regibus CARLOMANNO, ac PIPINO, hujusquè filiis CAROLO & CARLOMANNO JUNIORE, item aliis *Romanis* Patritiis, in cujus
 fine

fine ad s. BENEDICTVM perorans, sic loquitur: „Ave prædicator veritatis & Doctor Gentium! Ave legislator universalis, Ave Abba Abbatum &c. &c. tuus ego, & hi septem Episcopi, tuus clerus, tuus populus *Romanæ* urbis, tui & hi patritii, tua *Lateranensis* Ecclesia, in qua alitus & nutritus es, tuum *Cassinense* Cœnobium, in quo corpore & spiritu habitas; „ non patiaris nos ovilibus tuis excludi &c. Item ex Epistolâ *Benedictinorum* siculorum ad CASSINENSES datâ, cui hæc erat inscriptio: *Sanctæ ac Deo dignæ Congregationi Cassinensi, Lateranis degenti, Servi & filii eorum in Sicilia commorantes.* habetur apud TAMBVR. de iure Abb. tom. 2. Disp. 24. quæst. 5.

43. Hanc *Lateranensem* Ecclesiam, juxta MABILION in apol. tenuit ordo *Benedictinus* annis quingentis, usque ad ALEXANDRVM II.; postquam enim LEO IX. Papa electus anno 1049. in *Lucensi* Ecclesiâ clericos ad communem vitam reduxit, ejusdemquæ vitæ communis institutum, quod apud aliquos in *LOTHARINGIÆ* Ecclesiis CHRODOGANGI Episcopi *Mentensis* regulam sequentes, viderat, LVCÆ

plantavit, ALEXANDER II. Papa electus anno 1061. Ex hac communitate LVCENSI, ubi ante Papatum Episcopi dignitate fulgebat, *Canonicos* evocavit, ac Ecclesiam *Lateranensem* eis primò tradidit. Quiquè in eâ perseverârunt usque ad tempus BONIFACII VIII. in Papam electi anno 1294. *Benedictini* tamen non videntur per ALEXANDRVM II. omninò esse eliminati, quia INNOCENTIVS II. anno 1130. electus Papa, fuit *Benedictinus Lateranensis*, ut patet ex BARONIO, qui ad annum prædictum sic scribit: „IN-
 „NOCENTIVM fuisse Monastici ordinis,
 „accepimus ex archivo Tituli S. PRAE-
 „DIS: *Domnus GREGORIUS Monachus*
 „*Lateranensis*, Cœnobii S. JOANNIS BAPTI-
 „STÆ, JOANNIS EVANGELISTÆ atque
 „PANCRAII, idemque Abbas Monasterii
 „SS. NICOLAI & PRIMITIVI, Ordinis S. BE-
 „NEDICTI, qui ab VRBANO Papa II. crea-
 „tus est S. R. E. Diaconus S. ANGELI, mor-
 „tuò HONORIO Papâ, in pontificem legi-
 „timè electus INNOCENTIVS dictus est.
 BONIFACIUS VIII. tandem *Canonicos Sæ-*
culares in eam Ecclesiam invexit, & uti te-
 statur ALBERICVS à Rosate, Decanum eis
 con-

constituit. At EVGENIVS IV. electus anno 1431. in eandem introduxit *Canonicos Regulares* novæ cujusdam Congregationis, ortæ circa annum 1400. authore JACOBO DE BERGAMO, professo ordinis *Predicatorum*, in loco quodam juxta LVCVM inculto, ubi à multitudine FRISONVM avium, quæ in *monticulis* habitant, *Frisonariæ* locus dicebatur, consequenter & *Frisonaria* Congregatio dicta est, primò vaga, & sub multiplici habitûs formâ sæpius immutatâ, cujus professi inter *Canonicos Regulares* tandem deputati, pro habitu deferebant caputium, scapulare vulgarter nuncupatum, & cappam nigram, quam cum regulâ noluit abjicere ille JACOBVS BERGOMAS, ut aliquid pristini ordinis retineret. Ita dicente ANTON. MASSA GALEGIO apud TAMBVR. *de jure Abb. disp. 25. qu. 1.* eadem confirmat TAMBVR. *l.c. disp. 26. n. 27.* exceptis, quod ita congregatio fuerit nuncupata FRIGIONARIA, à *sylovâ Frigionariâ* sic à multitudine *Frigionum* dictâ; & instituta sit à D. BARTHOLOMÆO ex nobilissimâ *Columnensium* familiâ; cœterùm, qui modò dicuntur *Lateranenses*, à *Frigionariis* non differre.

44. Post obitum autem NICOLAI V. in Papam electi 1447. præfati *Canonici Regulares Congregationis Frisionariæ*, *Canonicis* rursus *secularibus* locum cedere cogebantur. Verùm PAVLVS II. Papa, electus 1464. *Canonicos Regulares* immiscuit *secularibus*, atquè, ut isti suis se præbendis abdicarent, totumquè regimen *Canonicis Regularibus* consignarent, insensibiliter quasi disposuit. At isthæc PONTIFICIS MAX. dispositio non diu perstitit immutata, nam sub SIXTO IV. electo 1471. *Canonici Regulares* denuò exesse iussi, in Ecclesiam sibi assignatam, cui à pace nomen erat, se recipere compulsi sunt. à *Laterano* tamen antea possessio, se Congregationis *Lateranensis* nominare cœperunt. Primitus autem sub LEONE X. abjecto Caputiò & cappâ nigrâ cum suis *Rochettis*, sive *Canisiis* albis, & biretis, BENEDICTINIS id non curantibus, in processionibus, tanquam ultimi in Clero sæculari processere, in suis tamen Monasteriis & Ecclesiis, ac per vias publicas caputium & nigram cappam tunc adhuc deferentes, uti patet ex Cit. MASS. GALESIO l. c.

45. En genuinam de *Canonicis Regularibus* relationem ex Authoribus grandis Authoritatis desumptam. Ex quâ manifestè infertur; Ergo GELASIVS non introduxit *Canonicos Regulares* s. AVGVSTINI in Ecclesiam *Lateranensem*, ergo isti ibi non fuerunt per octingentos annos &c. &c. Et obiter hîc advertendum. Si ab Ecclesiæ *Lateranensis* possessione petatur Jus præcedentiæ, potiùs id competet BENEDICTINIS, priùs & diutiùs istam Ecclesiam possidentibus; *potior enim est jure, qui prior est tempore. C. Episcopos, dist. 17. C. Episcoporum distinct. 93.*

De Bulla PII IV. & relatione CARD. CICADÆ dicetur postea. Quid autem dicendum de approbatione narrationis *Breviarii Lateranensium* à PIO V. factâ, patet ex dictis §. 3. n. 23.

§. VI.

Unde Canonici Regulares habeant suum habitum.

46. OBJICIES. 5. *Canonici Regulares* acceperunt suum habitum, sive Rochettum à s. AVGVSTINO quâ Episcopo: ergo

go S. AVGVSTINVS illos instituit, ergo sunt antiquiores BENEDICTINIS.

Resp. N. *Antecedens*. I. ex dictis: 2. quia S. AVGVSTINVS ipse talem habitum, quæ *Episcopus* non habuit, dicit enim VIRG. ALVISETVS *Sect. 3. fol. 204.* “Ex ipso iure discimus, Rochettum fuisse attributum *Episcopis* ab INNOCENTIO III, (ut videre est in C. *Clerici Officia de vitâ & bon. Cler.*) quô, cum S. AVGVSTINVS longè sit antiquior, quomodo potest dici usus Rochetto, aut illum suo ordini tradidisse? ad quæ, cum COMMENTATOR altum sileat, ea hîc cum P. EGGER in memoriam revoco. 3. ut docet SVARETZ *tom. 4. de virtut. & staturelig. l. 2. c. 8.* “S. AVGVSTINVS Monachus fuit, & religionem Monachalem instituit, & c. 9. ait: ex vita FVLGENTII c. 18. colligitur, similem habitum (*cucullam nigram Eremitarum*) portâsse in Monachismo, & ita illam amâsse, ut in *Episcopatu* illam non reliquerit., S. AMBROSII irrefragabile testimonium est *part. 3. serm. 94. sc. S. AVGVSTINVM à se baptizatum, novum Christianum novis vestimentis, cucullâ nigrâ induisse, cingulo ex corio præcinxisse; quod SIMPLI-*

PLICIANVS donaverat. 4. Quia S. AV-
GVSTINVS laneum habitum habuisse il-
las personas, quibus scripsit ipsam, nunc
Canonicorum Regularium regulam, supponit
ipse, dum c. 7. dicit: *indumenta vestra la-*
ventur, sive à vobis, sive à Fullonibus. Ful-
lones enim (ait BVSCHIVS *Canon. Regular.*
l. 2. de reform. Mon. c. 31.) non lineum, sed
laneum pannum faciunt & lavant. Item
eòdem cap. S. AVGVSTIN. dicit: *vestes*
esse excutiendas, ne à tineâ ledantur; con-
stat autem Linea à tineâ minimè lædi. 5.
quia ante sæculum decimum quintum *Ca-*
nonici Regulares Ord. S. AVGVSTINI non
habuère illum habitum, quem habent mo-
dò. non diffitebuntur hujates *DD. Sulten-*
ses, Georgi-Montani, Richenbergeses, Ham-
merslebenses &c. Monasteria sua, seu, ut
dici amant, *Canonias* ante annum 1400.
jam ab ipsis *Canonicis Regularibus Ord. S.*
AVGVSTINI fuisse occupatas, manifestè
autem patet ex JOANNE BVSCHIO, ante
annum 1400. in nullo talium monaste-
riorum talem fuisse *habitum*, qualis est mo-
dò. Audiamus BVSCHIVM *Canonicum*
Regularem, professum in Windesem, Præposi-
tum

tum in SVLTA propè Hildesum, Reformationis promotorem Zelosissimum.

47. Celeberrimus hic vir refert de reform. Monast. C. 11. quod cum Clementina „contra Beghardos & Begbinas ubique erat „promulgata, octo inclusi, qui in Witten- „borg, Hildesemensis Diocesis habitabant, „timentes per illam etiam se turbari, cum „viverent sine regula; de Concilio D. De- „cani in monte s. MAVRITII, habitum „Canonicorum regularium, tunc portari con- „suetum assumpserint, post 200. autem „annos, audientes Windesemensium bonam „conversationem, se eis adjunxerint, eo- „rumquè habitum susceperint anno 1423. Quisnam autem fuerit ille habitus ante re- formationem Windesensem portari con- fuerit, colligitur ex eodem BVSCHIO, dum c. 3. narrans occasionem, quâ Capitulum Nussiense (cui & Monasterium Böldicense per WILHELMVM Episcopum Paderbornensem circa annum 1409. de statu Canonicarum secularium ad observantiam Canonicorum regularium translatum, unicum erat) assumpserit reformationem Windesensem, refert verba Archiep. Coloniensis, istam accessionem urgentis circa annum

1424.

1424. dixit Archiepiscopus, accipiens *timpam*
cappæ Præpositi (Nussiensis) non obest vobis
aliud, quàm illud *livipipium*, designans ca-
putium istius habitûs, inferiùs strictum, supe-
riùs Latum; *livipipium* enim secundùm
LEIBNITZ est longa *fascia* vel *cauda ca-*
putii. Et iterum, dum reformationem per
se in SVLTA anno 1439. cœptam descri-
bens ait: "Anno 1440. fratres antiqui ad-
„huc habitum deferebant antiquum, vi-
„delicet Scorlicium, sive Sarrociùm - - -
„in die s. GALLI in domo Capituli Præ-
„positum antiquum & omnes fratres anti-
„quos habitum nostrum induimus; pri-
„mò tunicam, dictam subtile superpelli-
„ceum, & almucium, nobis concessa, quæ
„ipsi non habuimus, in Manuscripto Ki-
„loniensi sic legitur: "primò tunicam lon-
„gam albam, deinde subtile superpelli-
„ceum, nobis de *Wittenborg* concessa, quæ
„ante non potuimus præparare. Omni-
„bus igitur fratribus sic indutis, & antiquis
„vestibus, scorliciiis nigris seu griseis tunicis
„longis exutis, ad chorum processimus. „
& in priori loco sic pergit: „In *aureâ mis-*
„sâ singuli in ordine nostro stetimus, &
„nos reformatos *habitu* ostendimus, in
mul-

„multorum admirationem, qui tales Ca-
 „nonicos, tales *habitus* nunquam antea vi-
 „derant.” Similiter anno Domini 1443.
 ipse BVSCHIVS persuasit Paulo Præposito
 ad s. MAVRITIVM Hallis, ut vetere de-
 positô, novum *habitum* Canonorum regula-
 rium assumeret, aliàs confirmationem ab
 Archiepiscopo non accepturus: & accessi,
 inquit BVSCHIVS, & scorlicium suum exui,
 & subtile nostrum sibi indui. Quale sit istud
 scorlicium, ROBERTVS RICHARDINVS
 in suis, in regulam s. AVGVSTINI commen-
 tariis anno 1530. Parisiis editis, specialius
 exprimit his verbis: Cappa exterius nigra,
 quasi saccus perforatus, in signum poenitentiae
 & contemptûs mundi, cui apponitur Caputium
 inferius strictum, superius latum. Quali in-
 dutus fuit ille, quem in visitatione Mona-
 sterii ad albas Dominas (Moniales Ord. s.
 MARIE MAGDALENÆ) ERFORDIÆ sibi
 adversantem sic describit BVSCHIVS c. 23.
 Patrem quendam magnum staturâ in longâ ni-
 grâ togâ usque ad talos protensâ, incedentem
 caputio nigro magno, cum liripipio seu timpâ
 caput tegentem &c.

48. Cum reformatione ergo Windese-
 mensi susceptus est in hisce partibus habi-
 tus

rus modernus *Canonicorum regularium* primo à *Wittenborgensibus*, uti dictum, anno 1423, deinde à *Richenbergensibus* ao. 1429. secundum *BVSCHIVM* c. 12. Alii autem istam reformationem *Windefemensem* cum habitu suscipere recusabant; " Anno enim 1435. Dominicâ *Exurge*: conspiraverunt *Præpositi*, *Joannes Scheningensis*, *Joannes Hamerslebiensis*, *Joannes Halberstadiensis*, *Hermannus Kaldenburnensis*, *Hermannus Furgenbergensis* seu *Georgi-montanus*, *Joannes Sultensis* sc. *Driborg* defendere se privilegio *Papæ EVGENII IV.* contra *Windefemenses* & contra ordinationes *CONCILII BASILEENSIS* contra reformationem." vid. *LEIBNITZ tom. 2. pag. 488.*

49. Acceptârunt tandem *Monasteria*, *Sultense* anno 1440. per *JOANNEM BVSCH*, *s. PANCRATII* in *Hamersleve* anno 1452. per *JOANNEM HAVEKENSCHEDÉ* *Priorem* in *Richenberg*, sed *s. JOANNIS Halberstadii* incolæ per ipsum *JOANNEM BVSCH* (relictâ *SULTA* *Præpositum* in *Novo Opere Hallis*) & *Paulum Præpositum* ad *s. MAVRITIVM* ibidem, item *BORCHARDVM* *Episcopum Halberstadiensem*

F

fuere

fuère quidem inducti ad hoc, ut promitterent, se suscepturos reformationem. BVSCH. c. 24. Ast minimè servâsse patet exinde, "Quia, dum anno 1482. ERNESTVS Episcopus Halberstadiensis volebat reformare juxta *Hallensium* ritum Monasterium *Scheningen*, *Halberstad* & *Caldeborn*, petit *Joannes Badendal*, Præpositus *Scheningensis* Bullam EVGENII, quam vocant *AVREAM*, à Monasterio *Fargenbergha* ad sui defensionem contra *habitum* & *statuta*." apud LEIBNITZ tom. 2. p. 488. Ex quibus colligitur *Georgi-Montanos*, utpote *Scheningensibus* &c. consentientes anno 1482. nondum habuisse *habitum* modernum, ac proinde nimium voluntariè s. BENNONI talem *habitum* affingere.

INFERO: Ergò *Moderni Canonici regulares* non accepere à s. AVGVSTINO *habitum* ordinis sui distinctivum, ergo nec ab ipso sunt instituti aliter, quàm *Dominicani*, aliique sub ejus regulâ militantes.

50. QUÆRES: Unde ergò habent istum *habitum*? Respondet COMMENTATOR fol. 186. à *Lateranensibus* genuinum s. AVGVSTINI sensum, vivendi formam, ac pro-

proprium habitum, id est Rochettum accepisse. Hæc responsio, quid veritatis habeat, patebit ex sequenti narratione ex LEIBNITZII *intr. ad tom. 2. pag. 40.* & JOANNIS Legatii Chronico Monasterii S. GODEHARDI l. 2. n. 1. &c. desumptâ.

Sub initium Sæculi decimi 5ti primus Congregationis *Windefemensis* author fuit GERARDVS Grote, seu MAGNVS, patriâ *Daventriensis*, professione *Theologus*, excitatus, ut refert THOMAS à KEMPIS in ejus vitâ, verbis & scriptis JOANNIS de RVSENBROUC, vulgò *Ruisbrochii*, insignis mysticæ Theologiæ Doctoris, qui (referente AVBERTO MIRÆO in *chron. ad annum Domini 1381.*) cum annos plurimos *Bruxellis* in templo *S. Gudulæ* sacerdotium habuisset, jam sexagenarius sæculo valedicens, in *viridi valle BRABANTIÆ* habitum *Canonicorum Regularium* induit, ubi *Prior* electus est, & anno ætatis octogesimo octavo in Domino obdormivit.

Hujus, inquam, verbis antea excitatus *Gerardus* postea, Parisios reversus, abdicatis *Ultrajectino & Aquisgranensi* Canonice-tibus extitit author *vitarum*, ait *Joannes Legatius* de *Communi vitâ clericorum* (à

SCHIPHOWER in chron. Oldenburg. dicitur Fratrum *Lullerdorum* primatum gerens) Hic simul ac hunc vivendi ordinem condiderat *Daventriæ*, *Windesem*, Monasterium (quod hic vocatur per anticipationem) *Canonicorum Regularium*, ultimâ voluntate petierat ædificari. Post mortem plerique missi sunt ex Discipulis ejus ad regulam Divi AUGUSTINI diversaturi, quò ubi venerunt, vitam *Canonicorum* assumpserunt, sine justæ causâ querelæ viventes; post *Windesem* fundatur *Northorn*, observantiæ ejusdem in Dicecesi *Monasteriensi* OTTONE Episcopo, qui fuit frater JOANNIS Episcopi *Hildesensis de Hoja*, assentiente. Ex *Northorn* de observantia *Windesemensi* reformationem capit *Witzenborg*, de quo supra. Sicquè successivè per *Saxoniam & Belgium* multa sub observantia *Windesemensi* congregata sunt cœnobìa, inter quæ fuit & ipsum *viridis vallis*, annitente Petro de *Alliaco* Episcopo *Cammeracensi*, hòcquè modo Congregatio *Windesemensis* prodiit & crevit, multùm ad ejus incrementum conferente BVSCHIO sæpe Laudato.

51. Cùm

51. Cùm ergo ante ortum Congregationis *Windesemensis Canonici Regulares Ordinis* S. AVGVSTINI adhuc habuerint suum scoricium nigrum, & circa illud tempus primò floruerit Congregatio *Frisonaria* vel *Frigionaria* juxta TAMBUR: *Disp.* 26. n. 27. de quâ supra, multis ad eam accedentibus viris religiosæ conversationis, bonæquè doctrinæ, ut dicitur apud TAMBUR: (modò, ut dicitur infra C. 2. §. 2. n. 74. *Windesemensibus* non esset contraria cura animarum, & usus biretorum, quæ tamen modernis Lateranensibus, olim *Frigionariis* sunt propria) verisimile est, ad aliquod è dictæ Congregationis Monasteriis missos esse Discipulos GERARDI GROTEN (de quibus LEGATIVS, locum non exprimens) & inde cum vitâ *Canonicorum*, & habitum ex parte assumpsisse, ac postmodum aliis suæ congregationi unitis communicasse; & videntes, ut ait BVSCHIVS in *chron. Windesemensi* l. 1. c. 24. se sine specialibus constitutionibus regulam S. AVGVSTINI observare non posse, per deputatos statuta aliqua specialia composuisse; sicquè suo modo dari posse COMMENTATORI, modernos *Canonicos Regulares* aliququaliter

vivendi formam, ac proprium & primæ-
 vum habitum, id est Rochettum accepif-
 se â Lateranensibus, qui tum temporis
 Congregationis Frisonariæ vel Frigiona-
 riæ dicebantur: Quodquè Rochettum
 (quia isti Frisonarii Lateranensem Eccle-
 siam ab anno 1431. incolebant) postea
Buschius in visitatione Monasterii s. JOAN-
 NIS Halberstadii Romanum appellavit.
 Audiatur autem & JOANNES *Schiphower*
 Ord. Eremit. s. AVG. scriptor suo ævo
 clarissimus, qui in chronicis Comitum *Ol-
 denburgensium* anno 1508. completis cap.
 18. sub initium dicit, ipsum Gerardum GRO-
 TEN regularibus suis alienum ab aliis reli-
 gionibus habitum dedisse. & sic pergit: hæc
 „novella plantatio circa annum Domini
 „ut supra, sc. 1400. cœpit, non video,
 „quomodo traditum sibi ab AVGVSTI-
 „NO habitum per legitimas successiones
 „servaverit, cum alius aliorum, & alius
 „suus sit habitus, quomodo ergo creden-
 „dum sit, eos ab AVGVSTINO institutos
 „fuisse, non video, veritatem quippe in hoc
 „meditabitur guttur meum, & labia detesta-
 „buntur impium. proverb. 8. nam ut verum
 „fatear, ipsi regulares sunt in multiplici
 disse-

„differentia, & à se ipsis moribus, habitu at-
„que statutis dissident, & pro regnorum
„diversitate plurimum à se ipsis sunt di-
„scordes. nequè opus est ingenti ratione
„hæc ipsa fulcire, cum cunctorum oculis
„aperta sint atque perspicua, quia altiùs
„repetentes suæ primitivæ institutionis
„originem, arte quâdam & ingenio anti-
„quitatem sibi usurpare, & acquirere sa-
„tagunt, asserentes, se à B. MARCO EV-
„ANGELISTA religionis suæ assumpsisse
„primordia, atquè, cum temporum pro-
„cessu eorum intepuisset religio, à B. AV-
„GVSTINO se se asseverant reformatos,
„quod pio magis desiderio opinantur, &
„fucatæ rationis stabiliunt munimento;
„quam inconcussâ veritate defensare po-
„tuerunt: putant enim (*quia pondere nova*
„*carent*) si neophyti probentur atque no-
„vitii, pro nihilo habeantur, & inter reli-
„giosos reliquos novissimum obtineant
„locum. Unum est, quod eos maximè
„convincit, quò adstruere modis omni-
„bus invigilant, s. AVGVST. subtile gessif-
„se, & in suo incessisse *habitu*; respon-
„deant, quo obsitus fuerit amictu *regu-*
„*larium*? quid ergo pro regionum pro-

„vinciarumquè diversitate eorum quoquè
 „habitus diversus sit? *neque enim potest ve-*
 „*rum esse, quod diversum & varium,* ut ait
 „Rhetor eloquentissimus beatus HIERO-
 „NYMVS. hîc non habent, quid respon-
 „deant. Sed ut & hoc inseram, suorum
 „*habitus* adhuc intra centum annos ab
 „Apostolico eis in privilegio decretus at-
 „què collocatus, qui non ille fuit, qui eis
 „primâ successione obvenit. hoc de re-
 „gularibus refero, qui sub Capitulo *Win-*
 „*desemensi* degunt; de aliis, qui eundem
 „titulum habent, vide in sermone de or-
 „dinibus, quem ego fraterculus prædi-
 „ctus ex diversis chronicis anno M. D. in
 „Civitate *Oldenburgensi* collegi; ita ille: tam
 „recens est hic habitus, tantùm abest, ut à
 „S. AVGVSTINO, quâ Episcopo derivetur!

52. Non ergo COMMENTATOR *habi-*
tum suum usque ad Episcopalem, nec ad
 Cardinalitium, multominùs ad Papalem
 usquè extollat, uti audet *fol. 184. 239.* Sed
 ut à GERHARDO Grote acceptum, vel for-
 tè à FRISONARIIS emendicatum, inter
 cancellos religiosæ paupertatis in regulari
 vestiario asservet, memor olim in Abba-
 tia S. GENOFEVÆ (*ut habet vita WILHEL-*
 MI

MI Reschildensis) *Canonicorum regularium habitum* non fuisse Episcopalem, multò minùs Papalem, sed *pannosum* & *ex abjectis vestibus*.

Acriori lixivio hîc diluenda forent, quæ ipse COMMENTATOR fol. 54. & 82. de Monachorum *habitu* à tot Sanctis, tot Imperatoribus & Imperatricibus, Regibus & Reginis gestato, à tot summis Pontificibus miris encomiis deprædicato probrosè scribit; sed quia ejus petulantia jam à FELICE EGGER, CORBIANO KHAMM. &c. sufficienter est castigata, acquiesco, ne pluribus bilem moveam. Venerandus est cujuscunque Ordinis, ab Ecclesia approbati, approbatus *habitus*, & religiosè, non cum *Circumcellionibus* contumeliosè tractandus, nulloquè modo in ejus contemptum sacri *Canones* injuriosè detorquendi.

§. VII.

An Ordo *Canonicorum Regularium* trahat suam originem ab Apostolis?

53. OBJICIES 6. ORDO *Canonicorum*
F 5 Re-

Regularium fundatores habet Apostolos, ergo est antiquior ordine s. BENEDICTI. probatur anteced. Multi summi Pontifices hoc dicunt, ideoquè eundem Ordinem vocant Apostolicum; & *Act. c. 4.* multitudo fidelium, *quorum erat cor unum & anima una, nec quisquam eorum, dicebat aliquid suum esse, sed erant illis omnia communia,* quid erat, quàm *Congregatio Canonorum Regularium?*

Resp. I. *retorquendo:* Ordo Monachorum trahit suam originem ab Apostolis, hosquè habet fundatores, ergo. *probatur anteced. dicitur in Concilio anno 844. habito THIONVILLE, seu ad VILLAM THEONIS, sacrum Monasticum Ordinem à Deo inspiratum, & ab Apostolis fundatum, in Decreto Conc. Nemeausensis anno 1069. celebrati cum BONIFACIO IV. & VRBANO II. Monachi sacerdotes laudantur, quod digniùs cœteris, Sacramenta administrent, quoniam secundùm regulam Apostolorum vivunt. Et expressè dicitur in Can. ex auctoritate 16. q. 1. sacerdotibus Monachis Apostolorum figuram tenentibus. Sic Patres CONCILII GERMINIACENSIS anno 843. habiti ajunt, ordinem Monasti-*

nasticum esse illum, qui Apostolicæ perfectioni meliùs congruit. sic Concilium SIEGESTERONENSE habitum, anno 859. censet ordinem monasticum illum esse, qui Apostolicæ perfectioni viciniùs adhæret. Sic s. HIERON. de *Script. Eccles.* in fine asserit: *talis primò credentium fuit Ecclesia, quales nunc Monachos (non Canonicos Regulares, ut vult COMMENTATOR,) esse censemus.* Idem dicit CASSIANVS &c. &c. specialiter de ordine s. BENEDICTI, s. BERNARDVS *serm. de diversis serm. 27.* ait:

„ Quoniam Apostolicam nos omnes vitam professi sumus, Apostolicæ professioni nomina dedimus universi. & *apol. de vita & moribus religios. C. 9.* exclamat:

„ Heu me miserum, qualemcunque Monachum! cur adhuc vivo! videre, ad id devenisse ordinem nostrum, ordinem scil. qui primus fuit in Ecclesia (*Orientali approbatus*) quo nullus in terra similior Angelicis ordinibus, nullus vicinior ei, quæ in cœlis est; JERUSALEM mater nostra, sive ob decorem castitatis, sive propter charitatis ardorem, cuius *Apostoli institutores*, cuius hi, quos PAVLVS tam sæpe sanctos appellat, inchoatores

ex-

„extiterunt.” Si autem *DD. Canonici* ad vetus testamentum recurrerint, haud difficile erit ex eodem cum FELINO BARTHOLOMÆO CASSANÆO, Authore historiae scholasticae &c. &c. & Monachismi existentiam evincere, ne dicam, quod apud LEIBNITZ *tom. 2. pag. 87.* nonnemo (an aptè, an ineptè, non disputo) reperitur, dixisse, ante hominis lapsum Deum in paradiso Monasterium instituisse.

54. Resp. 2. D. Antecedens: Ab Apostolis habet suam originem *idealem* sive exemplarem C. *formalem* N. nimirum institutio & vita Apostolorum est tantum exemplar, norma, figura & *idæa* vitæ *Canonicorum Regularium*, sicut & Monachorum, illiquè eorum sunt quasi fundatores; sicquè intelligendi sunt Summi Pontifices &c. &c. prout ipsemet COMMENTATOR *fol. 242.* interpretantes Summos Pontifices, dum appellant s. AVGVSTINVM fundatorem ordinis *Canonicorum Regularium*, ait: eos loqui de s. AVGVSTINO, *quasi fundatore*, minùs rigorosè, seu quasi secundo fundatore.

55. Ad id quod dicitur *ex Actis Apost.* in quo

quo palmaria ratio consistit juxta COM-
MENTATOREM *fol. 228.*

Resp. Cum THOMASSINO *p. 1. l. 3. c. 2.*
n. 3. "Illa vitæ communis professio, de
"quâ LVCAS in Actis, non Apostolos so-
"lùm, & Discipulos, hoc est, non clerum
"duntaxat complectebatur, sed fideles et-
"iam Laicos & conjugatos, & muliercu-
"las, puerosquè & innuptas puellas. Ita-
"què Clericalis non potest dici, ea fuisse
"congregatio: plures alias à PAVLO con-
"ditas Ecclesias commemoravit LVCAS
"in actis, quas utiquè non fraudâisset eo-
"dem, quò Hierosolymitanam decoravit,
"elogio, si quid in illis ejusmodi compe-
"risset - - - denique prima Apostolorum
"coadunatio & Discipulorum & fidelium
"non in alio posita erat, quàm in abdic-
"tione rerum temporalium, quam non
"pauci profitebantur, & in distributioni-
"bus ad omnes porrigebantur, prout cui-
"que opus erat. Coeterùm, ne fieri qui-
"dem poterat, ut vel easdem ædes inco-
"lerent, vel eidem omnes accumberent
"mensæ. non dissimulamus autem ean-
"dem rerum temporalium communio-
"nem, & erogationes sportularum viguis-
"se

„se in Ecclesia, in primis illis exordiis, ubi
 „pro modo necessitatis, ordinis & labo-
 „ris de Fisco Ecclesiæ omnibus provide-
 „batur. verum argumento id ipsum est,
 „non eam verè dici potuisse clericalem
 „congregationem.” Ita ille: legatur hi-
 „storia de ANANIA & SAPHIRA in *Actis*
 „cap. 5. Pergit THOMASS. *l. cit.* „Si enim
 „clerici communem agitassent vitam, non
 „eos appellasset *Sportulantes fratres* CY-
 „PRIANVS; non idem divisiones men-
 „struas commemorasset, nec junioribus
 „clericis, qui specimen aliquod ediderunt
 „invictæ in fide Christi constantiæ, attri-
 „butæ essent æquè uberes, ac presbyte-
 „ris: *Sportuliis iisdem cum presbyteris hono-*
 „*rentur*; non præciperet CYPRIANVS de
 „ea, quæ sibi obvenerat, portione eroga-
 „ri aliquid pauperibus: *de quantitate meâ*
 „*propriâ*: AVTHOR constitutionum Apo-
 „stolicarum non præscriberet inæquales
 „portiones bonorum Ecclesiæ Clericis
 „quibusque pro suo ordine, merito, & la-
 „bore admetiendas. Nihil istiusmodi
 „nunc, nihil præteritis sæculis in Mona-
 „steriis vel congregationibus, ubi æqua
 „& communia omnibus omnia.” Ha-

tenus

tenus THOMASSINVS: non solum nullam congregationem clericalem in communi viventem, sed insuper nullam congregationem voto paupertatis (multò minus tribus votis, qualiter *Canonici regulares* (astrictam, ex actis Apostolorum probari posse disertè affirmans: Sicut & tribus primis sæculis propter continuam persecutionem, nulla vel Monachorum vel clericorum congregatio esse potuit. Summariè rem dicit HIERON. ROM. l. 6. de rep. Christiana cap. 4. & 6. *Canonicos regulares* ortum non duxisse ab Apostolis, imò neque ipsos esse ex antiquis illis clericis à D. AVGVSTINO reformatis, ii enim fuerunt *Canonici Cathedrales*, non *regulares*, de quibus hîc est sermo.

56. Hinc patescit, quàm ineptè, ne dicam contumeliosè COMMENTATOR fol. 50. scribere non vereatur, clericos sæculares esse juniores *Canonis Regularibus*, ex hac ratione: *cùm in primitivâ Ecclesiâ nemo non clericorum fuerit Regularis, secularitate postea per relaxationem & abusum introductâ, ut alibi dicemus.* Postea autem fol. 241. isthæc verba confirmat, atque ideo fol. 84. omnes sanctos Sacerdotes, Diaconos,
Sub-

Subdiaconos, & Ministros Ecclesiæ suo arroganter, si non impudenter, adscribit ordini. Certè cum P. EGGER in *Idea Ord.* fol. 330. persuadere mihi non possum, quòd ille hominum status, qui à primâ suâ institutione à sanctæ vocationis legibus degeneravit, nihilominus & floreat præ cæteris, & in Ecclesiæ Hierarchiâ supremum Excellentiæ gradum, constituat; non capio, quomodo licentiæ & abusûs, & relaxationis torpore oblecti, tot jam sæculis Ecclesiæ præsunt Episcopi, Archiepiscopi, Cardinales, Papæ: quomodo Divina sustinuerit clementia & providentia eos, potissimum in terris gerere Christi vices, qui à primævâ Apostolicæ vitæ normâ degeneres, in laxioris vitæ rationem defluerunt.

57. INS. Summi Pontifices, BENEDICTVS XII. & EVGENIVS IV. apertè testantur, *Canonicos Regulares* jam tempore Apostolorum fuisse, & exinde PIVS IV. litem de præcedentiâ definivit pro *Canonicis Regularibus Lateranensibus*. Resp. Cùm PAPEBROCHIO S. J. in resp. ad exhibitionem errorum fol. 54. 56. 59. 60. 61. & 65. „posse Pontifici etiam frequenti consideratione-

derationis indagine, & intra claustra pe-
 ctoris sollicitâ meditatione discutienti (his
 nempe verbis utitur BONIFACIVS
 VIII.) obrepere quidpiam in iis, quæ pu-
 rè historica sunt, atque illa, quæ in di-
 plomatibus tantùm narrative, non asser-
 tivè referuntur, pondus adeò grave inde
 non accipere, ut de ejus veritate non li-
 ceat dubitare. Pontificem enim & Con-
 cilium generale cum Pontifice errori
 obnoxium esse in judicandis *facti particu-*
laris quæstionibus, omnes fatentur tum
 Catholici, tum hæretici, teste BELLAR-
 MINO l. 4. de Pontifice C. 2. Quis enim
 à Romanis Pontificibus in quancunque
 momenti negotiis majorem exigat, di-
 stinctioremquè rerum præteritarum sci-
 entiam, quàm sua cujusquè ferebant
 tempora? inde authoritati Pontificiæ nec
 quidquam derogatur, quando versantur
 in materia nempe historica, in qua se
 homines esse, & humani à se nihil alie-
 num putare profitentur. Quocirca, quan-
 do Catholici sedem Apostolicam profi-
 tentur veritatis Magistram, non volunt
 significare, Pontificem numquam errare
 in factis particularibus posse, circa quæ

G

fidem

„ fidem universæ Ecclesiæ Pontifices non
 „ exigunt, neque ad ejs spectant incolu-
 „ mitatem; sed significare volunt, sedem
 „ Apostolicam errare non posse in fidei &
 „ morum definitionibus &c. &c. ita *Pape-*
 „ *brochius*.

58. MABILLON ad rem sic loquitur in
repl. fol. 59. “ Non credimus in debitam
 „ Romano Pontifici reverentiam delinqui,
 „ si dicatur, simplex enuntiatum Bullæ in
 „ facto historico, præsertim tam antiquo,
 „ nihil ad rei summam conferre. *Et post-*
 „ *quam plura adduxit exempla, sic pergit:* ni-
 „ hil ergo in reverentiam Pontificis com-
 „ mittimus, cum dicimus, simplex enun-
 „ tiatum Bullarum BENEDICTI XII. &
 „ EVGENII IV. de antiquitate *Canonico-*
 „ *rum Regularium*, non esse sufficiens ad de-
 „ cidendum factum mille & quadringen-
 „ torum annorum, quam ætatem præ se
 „ fert somniata *Canonorum regularium* an-
 „ tiquitas. Idem dixeris de Bulla PA-
 „ SCHALIS II. quæ tantopere laudatur
 „ ut Patrona antiquitatis *Canonorum Regu-*
 „ *larium*, ad ipsa tempora Apostolorum re-
 „ lata. hucusquè MABILLON. Consen-
 „ tit BURGHEIVS sac. aul. Consistorii Ad-
 „ voca-

vocatus PAVLI. V. P. genitor, in suo Con-
 filio pro BENEDICTINIS contra Latera-
 nenses dato, citans FELINVM post alios,
 quos refert ipse FELINVS in *can. illud col.*
fin. & Conf. 539. col. 1. Ruin. conf. 157. n. 25.
l. 1. Aym. conf. 29.

59. INS. EVGENIVS IV. processit ex
certa scientia, quô casu excluditur omnis
 error, & ideo vocari non debet in du-
 bium.

Resp. Cum eodem BVRGHESIO apud
 TAMBVR. quod illa clausula solum pro-
 cedat in iis, quæ *in jure* consistunt, non
 autem in his, quæ *in facto*, præsertim in
 antiquo, cum tunc talis clausula non ope-
 retur. ut BALDVS in *L. fin. cod. sententiam*
rescindi non posse. ALEXAND. Conf. 135. in
fin. l. 2. tradit post alios, quos allegat. Dec.
in cap. ad hæc col. penult. n. 5. V. Præfata
conclusio. de rescript.

Accedit, quod his autoritatibus sum-
 morum Pontificum non obstantibus, ipse
 CARD. CICADA in suâ relatione in favo-
 rem *Canonicorum regularium* factâ, allegans
 ipsum EVGENIVM IV. tamen istam
 prædictorum *Canonicorum* antiquitatem
 vocet *dubiam*; BENEDICTINORVM autem

certè dixisset certam, si istam isti meliùs demonstrâssent. Unde istam sententiam non dicimus quidem injustam, sed nixam fundamento erroneo, à BENEDICTINIS tum temporis non satis enervato, si autem modò daretur restitutio in integrum, citra dubium triumpharent BENEDICTINI CASSINENSES, sed de hõc aliàs iterum.

60. OBJICIES 7. Ante sæculum undecimum fuerunt aliquot Ordinis *Canonicorum Regularium* s. AVGVSTINI Congregationes, quas recenset TAMBVR. ergo fuit & ordo *Canonicorum Regularium* s. AVGVSTINI.

Resp. A. TAMBVRINO tom. 2. disp. 24. q. 4. & BORDONO theat. preced. n. 246. recenseri tres ante sæculum undecimum Congregationes *Canonicorum Regularium* sc. *Lateranensem*, *Lucensem* seu *S. Frigidiani*, ortam anno 556. & B. JACOBI de *Spatha*, ortam anno 830. de *Lateranensi*, quid sentiendum sit, novimus ex dictis §. 4. similiter ibidem de *Lucensi* diximus, LEONEM IX. ao. 1049. in *Lucensi* Ecclesia Clericos ad Communem vitam reduxisse; Nec verum est, quod s. FRIGIDIANVS *Canonicus Lateranensis* à GELASIO I. *Lucanæ* Ci-
vita-

vitatis Episcopus consecratus, cum primùm *Lucam* pervenit, ibi in Monasterio SS. Levitarum STEPHANI, LAURENTII & VINCENTII, regulam S. AVGVSTINI cum suis Canonicis ita profecutus sit, ut non tantùm Reformator, sed etiam Instaurator novæ Congregationis meruerit appellari, uti refert PENNOTVS apud TAMBVR. l. c. Nam I. S. GELASIVS I. defunctus anno 496; quomodo potuit S. FRIGIDIANVM circa annum 556. annis ferè 66. à morte suâ, *Lucæ* instituisse Episcopum, qui, cum primùm illuc pervenit, istam Congregationem instituit? 2. & quomodo S. FRIGIDIANVS adhuc sub GELASIO, vel eò vix defunctò, & in sententia Adversariorum immediatò S. AVGVSTINI Discipulò potuit esse & dici reformator Ordinis vix exorti? 3. S. AVGVSTINI regulam nondum habuit isto tempore Ecclesia Lateranensis, nec S. FRIGIDIANVS, ut patet ex dictis §. 3. & 4.

Quamvis ergò S. FRIGIDIANVS fortè ad imitationem S. AVGVSTINI, EVSEBII *Vercellensis*, & ATHANASII, Clericos suæ Ecclesiæ in communitatem quandam collegerit, non tamen sub regula S. AV-

GVSTINI, nec iste vivendi modus fuit continuatus, sed postea à LEONE IX. uti loc. cit. dictum, institutus. Pariformiter loquendum de Congregatione B. JACOBI de Spatha, quæ dicitur incepisse anno Dni 830. à RAMIRO REGE Legionensi, primitus enim ab ALEXANDRO III. electo 1159. est approbata sub regula s. AVGVSTINI.

61. Hinc adverte: diversas ordinis s. BENEDICTI Congregationes ab- & ex ipsis Benedictinis esse institutas, per solam aggregationem & unionem Monasteriorum, ex motivo facilioris manutentionis, & conservationis regularis observantiæ in illis, absque additione ad spiritum & finem regulæ aut ordinis. è contra Congregationes *Canonicorum Regularium* non ab- nec ex ipsis *Canonicis Regularibus* s. AVGVSTINI, sed à diversis ita esse institutas, ut acceptæ, vel ab initio, vel postea s. AVGVSTINI regulâ omninò generali, specialem habeant vivendi formam, secundum cujuscunque Fundatoris arbitrium, uti colligitur ex TAMBV. l. c. ubi de singulis agitur: meritò ergo potius diversi ordines, quàm unius ordinis Congregationes dicendæ.

62. Non incongruè proinde *Canonicorum Regularium* s. AUGUSTINI ordinem putem comparari posse Oceano cuiusdam, ex diversis diversorum colorum, saporumque fluviis & rivulis, sic in unum congregatis, consistenti, ut difficile sit, determinare istius aquarum Congregationis originem. opinor tamen istius ordinis ortum & progressum hoc capite tam dilucidè, quamvis breviter esse demonstratum, ut dicere liceat verbis DANIELIS *Prophetae* c. 8. v. 8. *fractum est cornu magnum.* ruit argumentum *Canonicorum Regularium* contra BENEDICTINOS ex antiquitate desumptum. sed ecce *cornu unum modicum, & factum est grande.* v. 9. argumentum nempe clericatum oppugnans, quod quidem est modicum respectu alterius, faciliùs enim frangitur, sed est etiam grande, quia ab ordine s. BENEDICTI *auffert Juge sacrificium* v. 11. negat enim ordini s. BENEDICTI Clericatum & Sacerdotium. sed *usquequò sanctuarium hoc conculcabitur? & prosternetur veritas in terra? & fortitudo conculcabitur?* v. 12. & 13. *Lustremus & hoc cornu.*